

ምዕራፍ ስድስት

ሻካሮቹ ሽግግሮች

1967! ጉደኛ ዓመት። በአገሪቱ ላይ፣ በየአቅጣጫው የተቀሰቀሰው ነውጥ፤ ንጉሠ ነገሥቱን ከዙፋናቸው ላይ አስከ ማውረድ የደረሰበት። እንደዚያም አድርጎ፣ “በቃኝ” ያላለበት። በኢትዮጵያ “ዘውዳዊ” አገዛዝ፣ ከዝንተ ዓለም በኋላ፣ “ኅብረተሰባዊነት” በተባለ ሌላ ዐይነት አገዛዝ የተተካበት። መሬት “ላራሹ” የሆነበት። “ባለ ርስት”፣ “ጉልተኛ”፣ “ጭሰኛ” የሚባሉት ስያሜዎች፣ በቅርስነት ወደ ቤተ መዘከር ያቀኑበት። በየፍርድ ቤቱ የተከፈሉት በመቶ ሺሆች የሚቆጠሩ እርስት-ነክ ፋይሎች ሁሉ የተዘገቡት እና ወደ “እርሺም ቤት” (ARCHIVES) የተመለሱበት። ገበሬውን እንዲያነቁ እና እንዲያደራጁ በዐሥሮች ሺሆች የሚቆጠሩ ተማሪዎች ወደ ገጠሪቱ ኢትዮጵያ የዘመቱበት።

በአደባባይ እና በይፋ “እግዚአብሔር የለም” የተባለበት። የሽግግር ዓመት - በአገር አቀፍ ደረጃ። የሽግግር ዓመት - ለእኔ ደግሞ በግለሰብም ደረጃ። የኮር ስቶስ ተከታይ የሆነኩበት ዓመት አይደል? ጉደኛ ዓመት! 1967።

ኢትዮጵያውያን ሁሉ “ኢድጎሪ” እና “ተራማጅ”፣ “በዝባኸ” እና “ተበዝባኸ”፣ “ጨቋኝ” እና “ተጨቋኝ” ተብለው “መደብ” በሚሉት ሁለት ጎራ ብቻ የተከፋ ፈሉበት። በሴቱ እና በወንዱ፣ በተማረው እና ባልተማረው፣ በሲቪሉ እና በመለዩ ለባሹ፣ በእርሞው እና በአማራው፣ በበላዩ እና በበታቸው፣ በፈረሱ እና በጋሪው፣ መካከል ያለው ማናቸውም ዐይነት ልዩነት ዕውቅና የተነፈገበት። የሰው ሁሉ መጠሪያ “ጓደ” ወይም “ጓደኛ” ብቻ የሆነበት። በኢትዮጵያ በሕግ፣ በሥልጣን እና በኃይል የተደገፈ፣ የሥር-ነቀል ነውጥ እና የሥር-ነቀል ለውጥ የመጀመሪያ ዓመት።

አገሪቱ እንዳለች አፈፍ አለች እና ተነሣች - ከዚህ ማዶ ወደዚያ ማዶ፣ ከትናንት ወደ ነገ - ልትሻገር። ለዝንተ ዓለም ከኖረችበት እና ከምታውቀው፤

ትኖረበታለሽ ወደ ተባለችው እና ገና ወደማታውቀው ልትሻገር። ለመታጠቅም ጊዜ አልነበራት። ቅሏን፣ ጨርቁን ለማንሣትም ፋቃ አላገኘች። ስለዚህ ቀን ስታሰብ አይደል ዘመንህን ሁሉ የፈጀች? ይህንን ቀን ስትናፍቅ አይደል እንዲህ የሰለሰለች? እንዲህ ከሰውነት ተራ የወጣች? ለዚያ ለዚያማ ልጆቿ አሉ። ለትጥቁ፣ ለቅሏ እና ለጨርቁ፣ ልጆቿ አሉ። ይህንን አገርሱ አስበውበታል። ይህንን አገርሱ ተዘጋጅተውበታል። እርስዋ መካሣት ብቻ ነው ያለባት። ከእንግዲህ የምታባከነው ጊዜ መች ተርፏት?

ሆኖም፣ ገና ሳትራመድ ነበር ፈጽሞ ያልጠበቀችው ነገር ያጋጠማት። ገና አግሯን ስታነሣ ነበር ፈጽሞ ያልጠረጠረችው ችግር ፊት ለፊት የተጋፈጣት - መሻገሪያ የለም! ድልድይ አልተዘረጋም! እጅብ! ዛሬን ሳይረግጡ፣ ከትናንት ወደ ነገ እንዴት ይሻገሯል? ዛሬ ግን ለካ ገና አልተሠራም። ስለ ትናንት ጽልመትነት ወሬ ሲጠረቅ፣ ስለ ነገ ብሩኅነት ከበሮ ሲደለቅ፣ ለካ ዛሬ ተረስቶ ኖሯል። ለመንገድ አንዳች ዝግጅት አልተደረገም። እና አግሮቿን ከምን ላይ ታሳርፋቸው? እንዴ እንደ ሆነ ተነሥታለች! ተመልሳ አትቀመጠው ነገር። እንዴ እንደ ሆነ አግሯን እንሥታለች። ወደ ኋላ አትመለሰው ነገር! አሁን እንግዲህ እንዴት ትሆንዋለች? አይጣል እኮ ነው!

ከላይ ያልኩት ሁሉ እውነት ነው፤ ደግሞም ፈጠራ ነው። ታሪካዊ ነው፤ ደግሞም ምናባዊ ነው። እውነታ፣ ከፈጠራ ይልቅ የበሰጠ፣ ፈጠራ ይመስላል ያለው ማን ነበር? ከላይ ላልኩት ነገር እውነታነት ግን ማስረጃ መስጠት ያስፈልገኛል። ማስረጃ ምን ገደ! ይኸው! “... የተማሪና የመንግሥት ፍጥጫ አየከረረ ይመጣ እንጂ የ1966ቱ አብዮት ሁለቱም ባልጠበቁት ስዓትና ሁኔታ ነበር የፈነዳው። ሥርዓቱም የፍጻሜውን መቃረብ አልተረዳም ነበር። ለዓመታት የታገሉት ተማሪዎችም ያን የጠሉትን ሥርዓት በምን እንደሚተኩት ገና እውጠንጥነው አልጨረሱም ነበር።”

“የየኮቲት አብዮት ያን በመሰለ ሰፋቱ፣ ያን በመሰለ ግላቱና ፍጥነቱ፣ በእንደዚያ ያህል ተደራራቢነቱና ደግሞም፣ በእንደዚያ ዐይነቱ - በወዲህ እጅግ በጣም ግልጽ በሆነው ሕዝባዊ አብዮታዊ መልኩ፣ በወዲያ ደግሞ እጅግ በጣም ውስብስብ በሆነው ግሥጋሴ በነገደ ጊዜ - ማንንም ይሁን ማንን እየሰባበረ ‘ሠርገኛ መጣ፣ በርበሬ ቀንጥሱ’ እንደሚባለው ዐይነት ያራወጠው ሆነ።”

"... ድርጅቱ የሠራዊቱን አስኳል በማደራጀት ላይ በነበረበት ወቅት ነው ደጠብቀው የነበረው አብዮታዊ ዓመጽ ሳይታስብ በ1966 ዓ.ም. የፈነዳው። በ ... ዙሪያ የተሰበሰቡት ቡድኖች የፈሩት ሁሉ ደረሰ። የአገሪቱ ተራማጅ ኃይል የሕዝቡን ትግል በጭራት አንደሚከተሉ በማያጠራጥር መንገድ በመረጋገጡ፤ የቀረው አማራጭ፤ የተቻለውን ሁሉ ጥረት አድርጎ ከሁኔታው ጋር ለመራመድ መሞከር አንደ ሆነ ታመነበት ... ።"፡፡

"አውነት እና ደግሞም ፈጠራ፤ ታሪካዊ እና ደግሞም ምናባዊ" ላልኩት ነገር ድጋፍ አንዲሰጡኝ ነው ከላይ የጠቀስኳቸውን ሦስት ማስረጃዎች የደረደር ኩት። የመጀመሪያው ጥቅስ ከታሪክ ባለ ሞያው ከፕሮፌሰር ባሕሩ ዘውዴ መጽሐፍ ነው የተወሰደው። የሚቀጥሉት ሁለቱ ደግሞ፤ የዚያ አብዮት መሪ ለመሆን እርስ በርሳቸው አልህ አስጨራሽ ትግል ያካሄዱት፤ በመጨረሻም እርስ በርሳቸው የተጠፋፉት፤ የሁለቱ ማርክሳዊ/ሌኒኖዊ ፓርቲዎች - የመኢሶን እና የኢሕአፓ - መሥራች መሪዎች ስለ ፓርቲዎቻቸው ከጻፏቸው መጻሕፍት ነው የተወሰዱት።

ሁለቱም ባለ ድርሻ አካላት የሚሉት አንድ ነገር - የሆነው ነገር ሁሉ፤ በቂ ዝግጅት ወይም መስደድ ከማድረጋችን በፊት - ድንገት ሆነብን ነው። አዋላጁ በቅርብ በሌለችበት፤ እትብቱን መቁረጫው ችግራም ሆነ ወይም ማበቻው ፈትል በአካባቢው ባልነበሩበት፤ ሕፃኑን ለመጠቅሰም "ጨርቅ" ባልተሰናዳ በት፤ የአንሸርት ውሃው ድንገት ፈሰሰ፤ ምጡም ድንገት ደረሰ፤ ልጁም በጭንቅ ላቱ ሳይሆን በእግሮቹ ሲወጣ ገሰገሰ፤ አንደ ማለት ነው። የታሪከም ትዝብት፤ ከላይ አንዳየነው፤ ይኸው ነበር። እና መሰሉ ለባሹ የኅብረተሰብ ከፍል "ታሪክ የጣሰበትን አደራ" ተረከበ። "ነጠቀ" ብል ነው ብዙዎች ደስ የሚላቸው - ያስ አስነጣቂ፤ ነጣቂ ያስ ይመስል።

አብዮታዊት ኢትዮጵያ

"አብዮታዊት" - ምን ማለት ነው? ከዚያ ጊዜ በፊት እንደዚህ የምትባል "ኢትዮጵያ" አንደ ነበረች አልሰማንም። እንደዚህ የምትባል ኢትዮጵያ ከዚያ ጊዜ በፊት በአርግጥ አልነበረችም። የማርክሲዝም ሌኒኒዝም መዝገበ ቃላት "አብዮት" የሚለውን ቃል ሲተረጎም "አብዮ ከሚለው የግዕዝ ቃል የመጣ ሲሆን ትርጉሙም አሻፈረኝ አለ። አምቢ አለ ማለት ነው" ይላል። ሲያብራራውም

"በአንድ ነገር፤ ከስተት ወይም ሂደት ውስጥ ያሉ ቅራኔዎች ተካረው ከፍተኛ ደረጃ ላይ ሲደርሱ የሚፈጠር መሠረታዊ ለውጥ ..." ይሰዋል። በአዲስ አበባ የኒቬርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል የተዘጋጀው የ"አማርኛ መዝገበ ቃላት"ም ይህንኑ ትርጉም ነው የሚያስተጋባው። ስለዚህ "አብዮታዊት ኢትዮጵያ" ማለት የአብዮት፤ አሻፈረኝ ያሰች፤ አምቢ ያሰች፤ ኢትዮጵያ ማለት ነው።

ኢትዮጵያ፤ "አምቢ"፤ "አሻፈረኝ!" ያሰችባቸው ጊዜያት ከዚያ በፊት በታሪክ ውስጥ አልነበሩም አንዴ? ነበሩ አንጂ። ከአንድም፤ ከሁለትም፤ ከሦስትም ጊዜ በላይ ነበሩ አንጂ። ሆኖም እነዚያኞቹ እምቢኞቹ አንድም ከውጭ ለመጣ ወራሪ ጠላት የተሰጡ ምላሾች ነበሩ። አንድም ደግሞ የአንዱ አካባቢ መስፍን ሰሌላው አካባቢ መስፍን፤ የአንዱ አካባቢ ንጉሥ ሰሌላው አካባቢ ንጉሥ "አልጉበርም!"፤ "አልገዛም!" ያሉባቸው ነበሩ። አዎ፤ የሕዝቡ የሆኑ እምቢኞች ነበሩ - በጎጃም፤ በባሌ፤ በደራሳ (በኋላ ጌዴአ)። ሆኖም ከመከራው ጽናት እና ከዘመኑ እርዝመት አንፃር ሲታዩ "ነበሩ" የሚባሉ ያህል አልነበሩም።

ይኸኛው ማን ሰፈው የኢትዮጵያ ሕዝብ ለንጉሠ ነገሥቱ እና ለመሳፍንቱ፤ ለጦር አዛዦቹ እና ለአሠሪዎቹ፤ ለምስሰኔው እና ለባለባቱ፤ ወዘተርፈ፤ የሰጠው የ"አንገብርም!"፤ የ"አንገዛም!" ምላሽ ነው። በገዥው እና በተገዥው መደቦች መካከል ያሉት ቅራኔዎች ሲከርሩ እና ሲካረሩ፤ ሲጠዙ እና ሲጠቀጠቁዙ ኖረው፤ በመጨረሻ የተበጠሱበት ነው - የኢትዮጵያ አብዮት!

አብዮት፤ በወጣትነት ዕድሜ ውስጥ በነበርን ጊዜ ሲመሰሰን አንደ ነበረው፤ "ደስ የሚል ነገር" አይደለም። በአብዮት ወቅት፤ ሕግ እና ሥርዓት የጨቋኞች የመጨቋኛ መሣሪያዎች ናቸው ተብለው ወዲያ ተሸቀንጥረው ይጣላሉ። ሃይማኖት፤ ሞራል እና ሥነ ምግባር አድኅሪያን ሰፈውን ሕዝብ "በጭኑት" እህያ በቀመጡት ፈረስ ለማድረግ የሚጠቀሙባቸው ሰኮ እና ልጓም፤ አምቢ ነገር እና አርካብ እንደ ሆኑ ተቆጥረው ይወገዳሉ። የአንድ ሕዝብ የማንነቱ መስያ የሆነው ባህሉም አንኳን ይሻራል። በሚወገዱት ነባር እሴቶች ቦታ የሚተካው "አብዮት" የተባለ ነገር ብቻ ነው - "አብዮታዊ" አመለካከት፤ "አብዮታዊ" ባህል፤ "አብዮታዊ" ሕግ፤ "አብዮታዊ" ሥነ ምግባር፤ "አብዮታዊ" እርምጃ፤ ወዘተርፈ። ሕዝብ መግባቢያ ቋንቋውን ያጣል። እጅግ አስፈሪ ምስቅልቅል ያፈጠራል።

ከአገሪቱ የረዥም ዘመን ታሪክ ጋር ሲነጻጸር፤ የ"አብዮታዊት ኢትዮጵያ" ዕድሜ ለርዝመት አዚህ ግባ የሚባል አይደለም - ዐሥራ ሰባት ዓመት ብቻ ነበር። ሆኖም ገና ከአሁኑ፤ ካለፈ ገና ሃያ እምስት ዓመት እንኳን ሳይሞላው፤ ከሦስት ደርዘን የማያንሱ ጥራዎች ተጽፈውበታል። ለአማርኛ አንባቢዎች ከቀረቡልን ውስጥ፤ እኔ እስከማውቀው ድረስ፤ ኢህአፓ አራት (ያ ትውልድ)፤ መኢሶን አንድ? (ከላይ የተጠቀሰው)፤ ደርግ አንድ (የኮሎኔል መንግሥቱ ኃ. ማርያም "ትግላችን፤ የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮታዊ የትግል ታሪክ፤ ቅጽ አንድ")፤ ኢሕአ ዴ.ማ እምስት (ተራሮችን ያንቀጠቀጠ ትውልድ)፤ የዮሐንስ ሙሉኔታ "አጥፍቶ መጥፋት" አንድ ጥራዝ፤ የዘነበ ፈለቀ "ነበር" ሁለት ጥራዝ፤ የገነት አየለ አንበሴ "የሌተና ኮሎኔል መንግሥቱ ኃይለማርያም ትዝታዎች" ሁለት ጥራዝ፤ በድምሩ ዐሥራ እምስት።

እኔ በስም ለጠቀስኩት ለአያንዳንዱ መጽሐፍ፤ በስም ያልጠቀስኳቸው ሦስት ሦስት ያህል ሌሎች መጻሕፍት ሳይኖሩ አይቀሩም - በአገር ልጆች እና በውጭ አገሮች ጸሐፊዎችም የተጻፉ። በአንድ በኩል በጣም ብዙ ነው። ባለፈ በዚህ ችን ታህል እጭር ጊዜ ውስጥ፤ ይህንን ያህል ብዙ ሰው የጻፈበት፤ አጭር ቀርቶ ረዥም ጊዜም፤ በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የነበረ አይመስለኝም። ከተጻፉት መጻሕፍት ውስጥ አብዛኞቹ የአሸናፊነት እና የሰኬት ወሬ የሚያወሩ አይደሉም። በተቃራኒው በአብዮተኞቹ፤ በተለይም ደግሞ በአብዮቱ መሪዎች፤ መካከል ስለ ነበረው የአለመግባባት፤ የመለያየት፤ የመጠላላት፤ የመጠፋፋት፤ የዕልቂት፤ የዋይታ፤ የስቆቃ ታሪክ የሚያወሩ ናቸው።

በሌላ በኩል ደግሞ በጣም ብዙ የሚባልም አይደለም። ገና ሊጻፍ ካለው ጋር ሲነጻጸር ማለቴ ነው። ስለዚያ ወቅት የሚጻፈው ታሪክ ገና እንደ ተጀመረ እንጂ፤ እንደ አልተገባደደ ከሁኔታው ያስታውቃል። ጸሐፊዎቹ ብዙ ናቸው። አብዛኞቻቸውም የታሪክ ባለ ሞያዎች አይደሉም። ሁሉም በእነዚያ ዓመታት በየነበሩባቸው ጥጋ ጥገች የሆነውን ነገር ነው የሚተርኩት። ያ አብዮት ያላመሳቀለው የኢትዮጵያዊ ሕይወት እና ቤት አልነበረም! ያልገደለ ወይ ያላሰ ገደለ ወይም ያልተገደለ፤ ያልገረፈ ወይ ያላሰገረፈ ወይም ያልተገረፈ፤ ያላሰረ ወይ ያላሳሰረ ወይም ያልታሰረ፤ ያላሳደደ ወይ ያልተሰደደ፤ ያላሰለቀሰ ወይ ያላለቀሰ፤ ያልፈከረ ወይ ያላሰፈከረ ወይም ያልተፈከረበት፤ አልነበረም! እና፤ እስከ አሁን ወደ ሰው ጆሮ ያልደረሰ ብዙ ጉድ ገና ሳይወጣ አይቀርም።

የታሪክ ባለ ሞያዎቹም ሥራዎቻቸውን ገና ለሕትመት ያደረሱም አይመስለኝም። እውነተኛ መረጃ ለማግኘት፤ የሚያገኙባቸውን መረጃዎች ለማመሳከር፤ በትክክል ለማየት፤ የደፈረሰው ሁሉ እስኪጠል እና እስኪጠራ ይጠብቃሉ ይመስለኛል። እነዚያ ዓመታት ለኢትዮጵያዊ ሁሉ የቅዠታዊ ድንጋጤ (TRAUMATIC) ዓመታት አልነበሩ? ከዚያ ቅዠታዊ ድንጋጤ እስከ ዛሬም ድረስ ገና ያልነቁ ብዙ ኢትዮጵያውያን በአገር ውስጥ እና ከአገር ውጭ አሉ አይደል? እንደዚህ ባለ ሁኔታ ውስጥ፤ ግራ ቀኙን እና ፊትና ኋላውን ያገናዘበ ታሪክ መጻፍ ቀላል እንደማይሆን እንምታለሁ። ደጉ ነገር፤ ተስፋ ሰጭው ነገር፤ ሌላ ትውልድ ደርሷል። በዚያ ቅዠታዊ ድንጋጤ ውስጥ ያላሰፈ ሌላ ትውልድ ደርሷል። በወሬ ወይም በታሪክ ካልሆነ በሰተቀር፤ ያንን ጉድ በዐይኖቹ ያላየ ሌላ ትውልድ ደርሷል። ተመስገን ነው።

ለዚህኛው ትውልድ፤ የዚያን ዘመን ጉድ ማውራቱ አራሱ ትክክል ነው ወይ? የሚል ጥያቄም ሊነሣ ጀምሯል። ለምን ኅሊናውን እናቆሽሽበታለን? የሚሉ አሉ። በአንዳንድ ጀርመናውያን፤ ለአዲሱ ጀርመናዊ ትውልድ ስለ ሂትለር፤ ስለ ናዚ ፓርቲ፤ ስለ "ሦስተኛው ራይክ"፤ ስለ "ሆሎኮስት"፤ ስለ ጥቁር ሽሚዝ ለባሾቹ "ኤስ ኤስ" (SCHUTZSTAFFEL) መናገር እና መጻፍ 'እያስፈልግም እንደሚባለው ዐይነት ማለት ነው። ይኸኛው ትውልድ ባልሠራው በደል ሲከሰስ እና ሲወቀስ እንዲኖር፤ እንገቱን እንዲደፋ፤ እንዲያፍር፤ እንዲሸማቀቅ "ማድረግ ትክክል አይደለም እንደሚባለው ማለት ነው።

በአንድ በኩል እውነት አላቸው። ትውልዱ ባልነበረበት ዘመን፤ አባቶቹ በሠሩት ወይም በተሠራባቸው ግፍ ምክንያት፤ ኅሊናው "ቶርች" መደረግ የለበትም። ምን በወጣው? በሌላ በኩል ደግሞ ይህ አባባል፤ ያለፈ ታሪክ በፍጹም መነገር ወይም መጻፍ የለበትም ማለትስ ትክክል ነው ወይ? የሚልም ጥያቄ ያስነሣል። ታሪክ መነገሩ ወይም መጻፉ ትክክል ነው ከተባለ፤ ከታሪክ ውስጥ መልካም መልካም ብቻ እየተመረጠ ይነገር ወይም ይጻፍ ማለትስ ትክክል ነው ወይ? የሚል ሌላ ጥያቄም ያስከትላል። ይኸ እንግዲህ ለመሆኑ "አይነገር" ወይም "አይጻፍ" የሚለውን አሳብ አራሱን፤ በሥራ ላይ ማዋልስ ይቻላል ወይ? የሚለውን መሠረታዊ ጥያቄ ሳናነሣ ነው።

የዚህኛው ጥያቄ መልስ "አይቻልም" ነው። ሰው አሳቡን ወይ በንግግር፤ እለዚያም በጽሑፍ፤ ወይ በዜማ፤ እለዚያም በምስል፤ ብቻ በሆነው እና

በተመቸው መንገድ እንዳይገልጽ ማድረግ በመሠረቱ አይቻልም፡፡ ተሞክሮ፡ ተሞክሮ፡ ሳይቻል የቀረ ነገር ነው፡፡ አንኳን ዛሬ፡ ዓለም ግሎባይት በሆነችበት ዘመን ቀርቶ፡ ዱሮ በ“ድንጋይ ዳቦ” ዘመንም አልተቻለም፡፡ ዛሬማ የዴሞክራሲ ያዊ መብት ጉዳይም ተጨምሮበታል - አመለካከትን እና አሳብን በነጻ የመያዝና የመግለጽ መብት፡፡ መረጃ የመቀበል እና የመስጠት፡ የማወቅ እና የማሳወቅ መብት፡፡

አንደዚያ ካልሆነስ ሰው ከታሪክ እንዴት ይማራል? ሰው ከታሪክ ካልተማረስ ምን ተስፋ አለው? ያለፈውን ጥፋት እንዳይደግም ምን ይከለክለዋል? ቅራጼ ምቹ ክርረው እና ተካርረው ክፍተኛ ደረጃ ላይ እንዳይደርሱ፡ እንዳይጠዙ እና እንዳይበጠሱ፡ አብዮት እንዳይፈነዳ፡ አልም ካለው የሥርዓት አልበኛነት ማጥ ውስጥ እንዳንዘፈቅ፡ የእርስ በርስ አልቂትም እንዳይከተል እና እንዳይሰፍን ማድረግስ እንዴት ይቻላል? የጥፋቱ አዙሪትስ እንዴት ይሰበራል? በብልጠት እና በጉልበት? አይ፡ አሉማ ታየኩ! ተደጋግሞ ታየኩ! ታሪክ ሌላ ምን ወሬ አለውና!

“አልስሜን ግባ” በለው”

ስመ ጥሩውን ደራሲ፡ ክበደ ሚካኤልን፡ አላየኋቸውም ብል ነው የሚሻለው፡፡ በደርግ ዘመን፡ ሆቴል ይኖሩ በነበረ ጊዜ፡ ለአንዲት አጭር አፍታ ነበር ያየኋቸው፡፡ ሆኖም የማውቃቸው፡ የማውቃቸው፡ ሰው ይመስሉኛል፡፡ አፌን የፈታ ሁት በእርሳቸው ግጥሞች አይደል? - ብርሃነ ኅሊና፡ የዕውቀት ብልጭታ፡ የትንቢት ቀጠር፡ የቅጣት ማዕበል፡ አኒባል፡ ሮሜዎና ገፍልየት፡ ወዘተ፡፡ ይህንን ክፍል ስጽፍ ትዝ ያለኝ፡ በ“ታሪክና ምሳሌ አንደኛ” መጽሐፋቸው ውስጥ ያነበብኩትን፡ “እዝማሪና የውሃ ሙላት” የተባለውን ግጥማቸውን የቋ ጩበት አሳብ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ፡ ብዙ ቦታ ነው፡ ይህንን ግጥማቸውን እና፡ ከዚህ ግጥማቸው የተነሣ፡ እርሳቸውንም የማንሣቸው፡፡

- አስኪ ተመልከተው ይህ አወራረድ፤
- ያልስማው ሲመጣ የሰማው ሲሄድ፤
- ድምጡን አያውቅክ መገሥገሡን ትቶ፤
- ማን ይሰማኝ ብለህ ትደክማለህ ክቶ፡፡

በዚያ ጉደኛ ዘመን እኔን ሊያጋጥመኝ የጀመረው ሁኔታ ይህንን ነበር የሚመ ስለው፡፡ ወንዙ ከመውረድ ተግ አይልም፡፡ የእዝማሪውን መግሳ የሰማው ውሃ ላንድ አፍታም አይቆምም፡፡ ዝም ብሎ ወደ ታች ይፈስሳል፡፡ ከወደ ላይ የሚ መጣው ውሃ ሁል ጊዜም አዲስ ነው፡፡ ሁል ጊዜም እንግዳ ነው፡፡ ምዕራፍ አምስትን ስደመድም አንደ ተናገርኩት፡ እኔ ከዐሥራ አንድ ዓመታት የከሀደት እና የምን ዐውቄነት ሕይወት ወጥቼ በክርስቶስ ያመንኩት እና ክርስቶስን መከተል የጀመርኩት በ1967 ዓ.ም. መጀመሪያ ላይ ሆነ፡፡ እኔ “ክርስቲያን” ሆኜ “አፌይ” ያልኩበት ያ ወቅትም፡ በዙሪያዬ ያሉ ብዙ ሰዎች “እግዚአብሔር የለም”፡ ሃይማኖትም “ሕዝብን ማደንዝዣ ዕጽ ነው” በማለት “አፌፍ” ብለው ከተነሡበት ወቅት ጋር ተገጣጠመ፡፡

እና ከውስጥ እና ከውጭ ግብ ግብ ተነሣ፡፡ ከውስጥ የመጀመሪያውን ግብ ግብ የቀሰቀሰችው እናቴ ናት፡፡ “የእባትህን ሃይማኖት ትተህ ሌላ ሃይማኖት ውስጥ አንደ ገባህ ሰምቻለሁ፡፡ በእስቸኳይ ይህንን አዲስ ሃይማኖትህን ካልተውከ እና መተውሀንም በደብዳቤ ካላስታወቅኸኝ በስተቀር እኔ አራሴ መጥቼ አስተው ሃለሁ” የሚል ደብዳቤ ጻፈችልኝ፡፡

ስለናቴ መልስ መስጠት ነበረብኝ፡፡ ስለዚህም ረዥም ደብዳቤ ጻፍኩላት፡፡ በደብዳቤዬም ውስጥ፡ ሳለፉት ዐሥራ አንድ አመታት ስለእርሷ አንደ መሰላት እኔ ክርስቲያን እንዳልነበርኩ፡ ይልቁንም አልም ያልኩ ክሃዲ አንደ ነበርኩ ነገርኳት፡፡ አሁን የገባሁትም እርሷ አንደ ፈራችው ሌላ ሃይማኖት ውስጥ እላ መሆኑን፡ ይልቁንም አውነተኛ የክርስቶስ ተከታይ መሆኔን፡ ክርስቲያን ማለትም የክርስቶስ ተከታይ ማለት መሆኑን (ሐዋ. 11፡26) አብራራሁላት፡፡

በሌላ ጊዜ “ሃይማኖተኛነትን ትተህ ይልቁንስ ወደ ትግሉ ዓለም ብትገባ አይሻል ህም ወይ?” የሚል ጥያቄ ያዘለ ደብዳቤም ጽፋልኛለች፡፡ ደብዳቤውን የሚጽፉ ላት አንቶቼ እና ወንድሞቼ ስለ ሆኑ፡ አሳቡ የእርሷ ሳይሆን የእነርሱ ሊሆን አንደሚችል ጠርጥሬአለሁ፡፡ የጻፉትን መልስ ሲያነቡላት፡ ያችን ክፍል ይዞ ሏታል፡፡ ደፍረው ካነበቡላትም፡ አሳቡ የእርሷ ካልሆነ በስተቀር ታስሠርዛቸዋ ሰች፡፡ ብዙ ደብዳቤዎች ጽፈላት ስለማውቅ እርሷ ያላላቸው እንዲባል አንደማ ትፈልግ አሳምሬ ዐውቃለሁ፡፡ ፖለቲካ የቱን ያህል ስሜት እንደሚሰጣት ስለ ማውቀውም፡ አሳቡ የእርሷ የአራሷ ቢሆንም እያስገርመኝም፡፡ ይልቁንም ሃይ ማኖት እና ትግል አብረው አይሄዱም ያላቸውን ነገር ከየት አመጣቸው?

የውጭው ግብ ግብ በአብዛኛው ከትኩሶቹ ከሃዲዎች ጋር ነበር። እነዚህ ደግሞ ከሀዲታቸውን ለራሳቸው ቢይዙት ኖሮ ባልከፋ። የሚፈለገው ግን ከሀዲቱ እንዲሰፋፋ እና ብሔራዊ ሃይማኖት እንዲሆን ጭምር ስለ ነበረ ይሰብኩታል። ስብከታቸውን መቀበል ያለመቀበሉን ለእኛ ለተሰባኪዎቹ የሚተውልን ቢሆኑ ኖሮ፤ መስበካቸውም እንኳን ባልከፋ። እነርሱ ግን ከመስበክም አልፈው፤ ስብከታቸውን ሰው ሁሉ እንዲቀበለው ግልጽ እና ልዩ ልዩ ጫና ያደርጋሉ። መከራከሩ ምንም ፋይዳ ስለ ሌለው፤ ብዙውን ጊዜ ዝም እሳቸዋለሁ። እንዳንዱ “እላዋቂ ከሃዲ” ግን ያበሃጩኛል። እና እናገራለሁ።

የሚነሡት ከርከሮች እንዲያው “ጉንጭ አልፋ” ናቸው። አንዳንዶቹ ካድሬዎች ሶሻሊዝም ከሌሎቹ ፍልስፍናዎች ሁሉ አጅግ የተሻለ መሆኑን ሊያሳምኑኝ ይሞክራሉ። ስድሣ ዓመታት ባልሞላ ዕድሜው፤ የመደብ ልዩነትን በማጥፋት፤ ሰው በሰው የማይበዘዝዝበትን ሥርዓት በማምጣት፤ ሶቭዬት ኅብረትን ልዕለ ኃያላን መንግሥት በማድረግ፤ እነዚያን ሁሉ ቻይናውያን አብልቶ እና አጥገብ በማሳደር ያስገኘውን ሰውጥ በማሰረጃነት ይደረድራሉ። ኢትዮጵያ ኋላ ቀር፤ ደሀ እና እንደዚህ ጎስቋላ የሆነችው፤ ሥርዓተ መንግሥቷ ሶሻሊዝም ባለ መሆኑ እንደ ሆነ ይነግሩኛል።

በዚያ ሂደት ውስጥ ስለ ተከፈለው ዋጋ ግን እያነሡም። በጆሌፍ ስታሊን እና በማኦ ዜደንግ ዘመን መንግሥታት ስላለቁት የሶቭዬት ኅብረት እና የቻይና ዜጎች ግን እያነሡም።፡፡ አሰከነ እካቴው፤ ሃያኛው ምዕት ዓመት “የዕልቂት ምዕት ዓመት” ስለ መባሉ የሰሙ አይመስሉም። ቀደም ሲል በነበሩት ዐሥራ ዘጠኝ ምዕት ዓመታት ውስጥ የደረሰው ዕልቂት ሁሉ ተደምሮ፤ በእንዱ በሃያኛው ምዕት ዓመት ውስጥ ብቻ ከደረሰው ዕልቂት ጋር ሊተካከል እንዳልቻለ፤ ለዕልቂቱም ከፍተኛውን አስተዋጽኦ ያደረጉት በምዕት ዓመቱ ውስጥ ከተካሄዱት ሁለት የዓለም ጦርነቶች ይልቅ፤ በየአገሩ የተደረጉት ሶሻሊስት አብዮቶች መሆናቸውን የሰሙ አይመስሉም።

ያለቁት ሰዎች ቁጥር ቀላል አይደለም እኮ! ካለቁት ሰዎችም አብዛኞቹ፤ አጅግ አብዛኞቹ፤ ጸረ አብዮተኞች አልነበሩም። ተራ ሰዎች፤ ደሆች ሰዎች፤ የእገራቸውን መሻሻል የሚፈልጉ እና በአገራቸው መሻሻል የሚጠቀሙ ሰዎች ነበሩ። ብዙዎቹ እንዲያውም ከአብዮቱ ጎን የተሠለፉ ነበሩ። እንዴ? ለውጡ የተፈለገው ሕዝቡ የተሻለ ሕይወት እንዲኖር ሰማድረግ ነበር እኮ! በሂደቱ ውስጥ

“ግን፤ የዚህን ያህል ሕዝብ ዕልቂት ካሰከተለ፤ ደግሞም የዚህን ብዙ እጥፍ የሚሆን ሕዝብ በፍርሃት እና በሥጋት እንዲኖር ካደረገ፤ ግዙፍ ችግር አለ ማለት ነው። ይልቁንም እነዚህ መንግሥታት፤ ከሥልጣን ካወረዱቸው መንግሥታት ይልቅ አጅግ በከፋ ሁኔታ፤ “ፈላጭ ቆራጭ” እየሆኑ ነው ማለት ነው። እንደ ዐይነት ባርነት፤ በሌላ እና አጅግ በከፋ ዐይነት ባርነት፤ እየተተካ ነው ማለት ነው።

እንዳንዶቹ ሰው እግዚአብሔርን እና የሞራል ሕትቹን ሁሉ ወዲያ ጥሎ፤ እራሱን በራሱ አስተካከሎ፤ አካባቢውን ሁሉ በቁጥጥሩ ሥር አውሎ፤ መኖር ይችላል ይላሉ። ጀርመናዊውን ፍሬድሪሽ ኒቸን አያውቁትም ልበል? ከእንደ መቶ ዓመታት በፊት “እግዚአብሔር ሞቷል!” ብሎ ያስተማረውን? እግዚአብሔር የሌለበት የሞራል እና የሥነ ምግባር ሕግ ለመደንገግ፤ ሰውንም “ልዕሊ ሰው” (SUPERMAN) ለማድረግ፤ ፎክሮ የተነሣውን? ብዙም ሳይቆይ ግን ሕይወቱ በዕብደት የተደመደመውን? የኒቸን ደቀ መዝሙር ነበር የሚባለው አዶልፍ ሂትለር፤ የመምህሩን ፍልስፍና እንዴት በሥራ ላይ እንዳዋለው እና ውጤቱም ምን እንደ ነበረ አልሰሙም ልበል?

እንደ ጊዜ ተከሰሽ የኢትዮጵያ ሠራተኞች ፓርቲ እደራጅ ኮሚሽን (ኢሠፓአኮ) ካዛንቹስ ካለው ቀጣና ጽሕፈት ቤት ቀርቤአለሁ። ከሱ “በሥራ ሰዓት መጽሐፍ ቅዱስ ትሰብካለህ፤ የምትሠራበትን መሥሪያ ቤት የውይይት ከብብ ታዳክ ማለህ፤ ለሥራችን ዕንቅፋት ሆነሃል” የሚል ነበር። እኔም ለሚያነጋግረኝ ካድሬ “በሥራ ሰዓት መጽሐፍ ቅዱስ አልሰበከሁም፤ የውይይት ከበቡንም እላዳ ከምኩም፤ ይልቁንም እናንተ በዚያ ካስቀመጣችኋቸው ከአንዳንዶቹ በተሻለ በውይይቱ አሳተፋለሁ፤ እናንተ የፖለቲካ ሥራችሁን በትጋት እንደምትሠሩ፤ እኔም መንፈሳዊ ሥራዬን በትጋት አሠራለሁ፤ ይኸ ለእናንተ ሥራ ዕንቅፋት ከሆነ፤ ልረዳችሁ አልችልም” አልኩት። የሚያሰሩኝ መስሎኝ ነበር። ሆኖም ለሁለት ሰዓት ያህል በጥሞና እና በግልጽ ከተነጋገርን በኋላ፤ ያ ካድሬ በሰላም አሰናብቶኛል።

አሁን በደረሰንበት፤ ስለ ሶሻሊዝም ፍልስፍናም ሆነ ወይም ያንን ፍልስፍና ስለ ተከተሉት መንግሥታት ስኬታማነት ወይም አለስኬታማነት መናገርም ሆነ መከራከር እያስፈልገንም። “እገር ያወቀው፤ ፀሐይ የሞቀው” ጉዳይ ሆኗል። ከዚያ ፍልስፍና የተነሣ በሳይቤርያ፤ በሞንጎልያ፤ በካምቦድያ፤ በኢትዮጵያ፤

ወዘተርፈ፡ በሰው ዘር ላይ የተፈጸሙት አስቃቂ ወንጀሎች ለዓለም ሁሉ ግልጽ ሆነዋል፡፡ እውነት ነው፡ "በአግዚአብሔር እናምናለን!" የሚሉ መንግሥታት በሕዝቦቻቸው ላይ ግፍ ሠሩ፡፡ ያ ግፍ አንገፍግፏቸው፡ "እኛስ በአግዚአብሔር እናምንም!" ብለው የተነሡ መንግሥታት ደግሞ በሕዝቦቻቸው ላይ የበለጠ ግፍ ሠሩ፡፡ ከግፍ ወደ በስጦ ግፍ፡፡ የግፍ አዙሪት፡፡ በኃጢአት የወደቀው ሰው ዕጣ ፈንታ!

ካሣ እና አስካላ

ከቤተ ሰቤ አባላት መካከል፡ ግብ ግብ ያጋጠመኝ ከእናቱ ጋር ብቻ እልነበረም፡፡ ከሌሎችም፡ በተለይም ደግሞ ካሣ እና አስካላ ከተባሉት ወንድሜ እና አናቱ ጋር ጭምር ነበር፡፡ አብዮቱ ሲፈነዳ ካሣ በጥቁር አንበሳ የጤና ሳይንስ ኮሌጅ ተማሪ ነበር፡፡ እንደኛ ደረጃን ያላይታ፡ ሁለተኛ ደረጃን ደግሞ በጄኔራል ዊንጌት ትምህርት ቤት ነው የተማረው፡፡ ኮሌጅ ሲገባ የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሽልማት ድርጅት ተሸላሚ ነበር፡፡ እርሱ እና እንደርሱ ያሉ ተሸላሚዎች በየወሩ እንድ መቶ ብር ይሰጣቸው ነበር፡፡ ካሣ ከትምህርቱ በሰተቀር ሌላ ነገር አያውቅም፡፡ ከትምህርት መጻሕፍቱም ውጭ፡ ጋዜጣም እንኳን ቢሆን፡ አንብቦ የሚያውቅ አይመስለኝም፡፡

የዕድገት በኅብረት ዘመቻ በታወጀ ጊዜ ለመዝመት ፍላጎት እልነበረውም፡፡ ዘመቻውን በመቃወም ሳይሆን፡ ትምህርታችንን ከጨረስን በኋላ ቢያዘምቱን አይሻልም ወይ? የሚል አሳብ ነበረው፡፡ ከውጭ የመጡት አስተማሪዎቻችን ይሄዱብናል፡፡ ስንመለስ እንደ እነርሱ ያሉ ጥሩ መምህራን ላናገኝ አንችላለን የሚል ከፍተኛ ሥጋት ነበረው፡፡ ብዙ ጊዜ በሰልክ ተወያይተናል፡፡ እኔ ሁል ጊዜም "ይህ በአገር የመጣ ጉዳይ ነው፡፡ ከባልንጀሮችህ ጋር ዘመቻውን ዘም ተህ፡ ግዳጅህን ተወጥተህ ሰትመስሰ፡ አገር እንደ ሆነ ትሆናለህ እንጂ በተለይ ለእንተ ተብሎ የሚደረግ አንዳች ነገር ሳይኖር፡ ለምን በከንቱ ትጨነቃለህ?" ነበር የምለው፡፡ አልቀረም፡ "የሕክምና ኮሌጅ" ተማሪዎችም ወደ መጨረሻው ላይ ዘመቱ፡፡

ካሣ የዘመተው ሰሜን ሸዋ ነው፡፡ የበታውን ልዩ ስም እርግጠኛ መሆን አልቻልኩም፡፡ መሐል ሜዳ፡ ኮረማሽ፡ እንኮበር የሚባሉ በታዎች ተጠርተው ልኛል፡፡ ለሰንት ወራት በዚያ እንደ ቆየ ባላውቅም፡ ለብዙ ወራት እንዳልሆነ

"ንን እርግጠኛ ነኝ፡፡ ዘመቻውን ትቶ ወደ እዲስ አበባ እንደ ተመለስ (EVACUATE እንዳደረገ) ሰማሁ፡፡ እርሱ ብቻ ይሁን ይህንን ያደረገው ወይም ሌሎቹም ዘማቾች ጭምር ይሁኑ የማውቀው ነገር አልነበረም፡፡ አይደውልልኝም ወይም አይጽፍልኝም፡፡ ያገኙታል ብዬ ለማስባቸው ሰዎች ሁሉ እንዲደውልልኝ አልከበታለሁ፡፡ እነርሱም የሚነግሩኝ ሊያገኙት እንዳል ሻሉ ነው፡፡ የምሰማቸው ተባራሪ ወሬዎች ሁሉ ደስ የሚያስኙኝ አልሆኑም፡፡ የሆነ የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ ሳይገባ እንዳልቀረ እና ጊዜውንም ሁሉ ለዚያ ድርጅት አገልግሎት እያዋለው እንደ ሆነ ገምቻለሁ፡፡

እንደዚያ ላለመዝመት ሲፈልግ የነበረ ልጅ፡ እንደዚህ በእጭር ጊዜ ውስጥ፡ እንዴት የዚህን ያህል ለውጥ ሲታይበት ቻለ? የሚል ብርቱ ጥያቄ ተፈጠረብኝ፡፡ በዚህም በዚያም ብዬ እንድ ቀን በሰልክ አገኘሁት፡፡ ምንም ሳልለው፡ ወደ እኔ እንዲመጣ እና ለጥቂት ጊዜ እንዲያርፍ ብቻ ጠየቅሁት፡፡ ለመምጣት ዝግጁ በሚሆንበት ጊዜ ደውሎ እንደሚነግረኝ ገለጸልኝ፡፡ ከምን ያህል ጊዜ በኋላ እንደ ሆነ አላስታውስም፡፡ ደወለልኝ እና መጣ፡፡ ጊዜው ሚያዝያ መጨረሻ 1968 ዓ.ም. ይመስለኛል፡፡ እንድ ሦስት ቀን እንደ ቆየ፡ ቤት ውስጥ ምን ሲሠራ እንደሚውል ገነትን ጠየቅኳት፡፡ "ምን እንደሚጽፍ አላውቅም፡ ነገር ግን መኝታ ቤቱ ውስጥ ሆኖ ሲጽፍ ነው የሚውለው" አለችኝ፡፡ ከጥቂት ቀናት በኋላ ደግሞ ወጣ ወጣ ማለት ጀመረ፡፡

እንድ ቀን እንዲያውም በፈቃዱ አሉላን ለምሳ ቤታችን ይዞት መጣ፡፡ በፈቃዱ ግራዝማች አሉላ የሚያሳድጉት የዘመዳቸው ልጅ ነው፡፡ የዘመተው ከሐዋሳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሲሆን፡ የዘመተውም ዳሌ ወረዳ ውስጥ ነበር፡፡ ዳሌ የደርጋ ዓለም ከተማ ያለበት ወረዳ ነች፡፡ እንዴት እንደ ተገናኙ እና በመካከላችን ያለውን ዝምድና እንዴት ሲደርሱበት እንደ ቻሉ አግዚአብሔር ይወቀው፡፡ እርሱ በሌለበት፡ እኔ እና ገነት መኝታ ቤቱን በርብረን የሚጽፈውን ወረቀት አገኘን እና አነበብነው፡፡ እርሱ የዘመተበት ዘመቻ ጣቢያ ዘማቾች ዘመቻውን ለማቋረጥ ያስተላለፉት ውሳኔ ነው፡፡ እሱን ነው እየገለበጠ በዚህ አካባቢ ላሉ ሌሎች ዘማቾች የሚያስራጩው፡፡

እንድ ቀን ቀጠሮ አድርገን ተገናኘን እና ተነጋገርን፡፡ እንደንነጋገር የጠየቅሁት እኔ ነበርኩ፡፡ "ሰለ አገርህ እና ስለ ሕዝብህ እንዲህ 'ያገባኛል ባይ' መሆንህን አወድልሃለሁ፡፡ ለአገሬ እና ለሕዝቤ ይጠቅማል ለምትለው የፖለቲካ ቡድን

አባል መሆን፡ በሕይወትህም የፈለግኸውን ማድረግ መብትህ ነው። ነገር ግን አሁን ባለንበት ሁኔታ - ከፖለቲካ ቡድኖቹ በስተጀርባ ያሉትን መሪዎች ማንነት ገና በቅጡ ባላወቅንበት፡ ፕሮግራሞቻቸውን እንኳን ለማስተያየት እና ከዚህኛው ይሸኛው ይሻላል ለማለት ባልቻልንበት፡ ነገሮች ሁሉ ገና ድፍርስ በሆኑበት - ያንተ ተሳትፎ ይህንን ያህል መሆኑ ትንሽ የበዛ አይመስልህም ወይ?" አልኩት።

ለጥያቄዬ ቀጥተኛ መልስ አልሰጠኝም። ሰለ ኩባ አብዮት፡ ስለ ፊደል ካስትሮ፣ ስለ ቼ ፖዌቫራ፡ ስለማው የኖርክትን ዲስኩር ደሰብረልኝ። ገነት እና እኔ "ጴጥጤዎች" በመሆናችን፡ የራሴልን አእምሮ በዚህ ዕድሜዋ በሃይማኖት በመበከላችን፡ ሰላደረሽንበት ክፍተኛ ጉዳት አሰገነዝበኝ። በተራማጅ ኃይሎች ተይዘን እና ታስረን እንደ ነበረ መስማቱን፡ "ሊገድሏችሁ ሲገባ በስላም የሰቀቋችሁ በሥልጣን ላይ ያሉት የመደብ ኢጋሮቻችሁ (የመንግሥት ባለ ሥልጣናትን ማለቱ ነው) ካደረጉባቸው ተጽዕኖ የተነሣ ነው፤ እቋማችሁን የማታስተካከሉ ከሆነ ግን ሞት አይቀርላችሁም" በማለት አስጠነቀቀኝ። የማውቀው ወንድሜ፡ ያ ትሑቱ እና ሰው አከባሪው ካሣ፡ አልመስልህ አለኝ። እንደዚህ ሲናገር ሰምቼው አላውቅም። ምን አገኘው ይባላል?

በውስጤ አጅግ እየተገረምኩ፡ ንግግሬን ግን ቀጠልኩ። በመጀመሪያ ስለ ምክሩ እና ስለ ማሰጠንቀቂያው አመሰግንኩት። በመቀጠልም በጣም ረጋ ብዬ፣ ማንም ወላጅ ልጄን በራሱ የሃይማኖት ሥርዓት እንደሚያሳድግ፡ እኔ እና ገነትም ልጃችንን በራሳችን የሃይማኖት ሥርዓት ማሳደግ መብታችን መሆኑን ገለጽኩለት። ሞት የሚገባን ሰለ መሆናችን የሆነ እንደ ሆነ ግን፡ እኛ ሕይወታችንን እንድ ጊዜ ለአግዚአብሔር የሰጠን መሆናችንን፡ ከእኛና እኛን ከሚገድሉን መካከል ቀዳሚው ማን እንደሚሆን የሚያውቀውም አግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ነገርኩት። ይኸ የመጨረሻ ዕድሌ ሲሆን እንደሚችል በማሰብ፡ ልለው የፈለግኩትን ሳልለው ንግግራችን ወደ ጠብ እንዲያመራ አልፈለግሁም።

ንግግሬን ቀጠልኩ። "ለጥያቄዬ መልስ አልሰጠኸኝም። እኔ እስከማውቅህ ድረስ፡ አንተ ከትምህርትህ ውጭ ሌላ ነገር አታውቅም ነበር። ትምህርታችሁን አቋርጣችሁ መዝመታችሁ የቱን ያህል አስጨንቆህ እንደ ነበረ አስታውሳሁ። ከዘመታችሁ ይህን ያህል ወራት እንኳን በማይሞላ ጊዜ ውስጥ፡ ዘመቻውን

በመቃወም ጥላችሁ ተመለሳችሁ። እንደዚህ ባለ አጭር ጊዜ ውስጥ፡ ከጥቂት የ"ዴሞክራሲያ" አትሞች እና ምናልባትም ከጥቂት አብዮታውያን መጸሕፍት ያለፈ አንብበህ ሊሆን አይችልም። እነዚህ ደግሞ አሁን አንተ እንደ ደረሰክበት ያለ አቋም ላይ ለመድረስ በቂ አይመስሉኝም።

"እንደምታውቀው የፖለቲካ ሳይንስ እንደ ጤና ሳይንስ 'የጠራ' (PURE) አይደለም። የሚመራበትም የጠራ ሕግ እና ሥርዓት የለውም። ስለሌለውም ነው የፈረንሳይ፡ የቦልቬቪክ እና የቻይና አብዮቶች ሕዝቦቻቸውን ያንን የሚያክል ከፍተኛ ኪሣራ ያስከፈሏቸው። እኛ ከእነርሱ ተምክሮ ትምህርት በመውሰድ፡ የምንፈልገውን መልካም ነገር በተቻለ መጠን በእነሱተኛ ኪሣራ ለማምጣት ጥረት ማድረግ የሰጠንም ወይ? አሁን የአገራችን አብዮታዊ ንቅናቄ በደረሰበት ደረጃ፡ የዚህን ያህል እራሱን ለአንድ የፖለቲካ ቡድን መሰጠትህ (COMMITTED መሆንህ) ትንሽ አልቸኮልክም ወይ?" አልኩት።

የሰጠኝን መልስ በእውነት በትክክል አላሰታውሰውም። ላሰታውሰውም ደግሞ አልችልም። ምክንያቱም የረባም፡ የተያያዘም አልነበረም። "አራምባ እና ቆቦ" እንደሚባለው ዐይነት ነበረ። ባቀረብኩለት ዐይነት ጥያቄዎች ላይ አስቦ የሚያውቅም አልመስለኝም። እኔንም የተረዳኝ፡ አገሩን እንደሚወድ እና ለአገሩም መልካም እንደሚመኝለት ሰው አድርጎ አይደለም። ያም እንኳን ቢቀር፡ እርሱን እንደሚወደው እና ስለ እርሱ ግድ እንዳለው ታላቅ ወንድሙ አድርጎም እንኳን አይደለም። እኔም በልቤ ጨርቄን ብቻ እንዳልጣለ እንጂ፡ በእውነት እንደ አበደ ሰው ቆጠርኩት። በዚህ ሁኔታ ውስጥ እስካለ ድረስ፡ በፍጹም ልንግባባ እንደማንችል ገባኝ። ሁለታችንም ዝም ዝም ብለን ጥቂት እንደ ቆየን -

"ከዚህ በኋላ ወዴት ለመሄድ ታስባለህ?" አልኩት። ዝርዝሩን አልነገረኝም፤ ሆኖም፡ እናታችንን ለማየት ወደ ምላይታም ለመሄድ እንደሚያስብ ነገረኝ።

"እንግዲያውስ እንድ ነገር ልለምንህ" አልኩት።

"ምን?" አለኝ።

"እናታችንን ካየሃት በኋላ ቶሎ ብስህ እካባቢውን ለቅቀህ ብትወጣ ... አሁን እዚህ እኔ ቤት ሆኑ እንደምታደርገው፡ እርሷም ቤት ሆኑ የፓርቲሆን ሥራ ባትሠራ ... እርሷንም በዚህ ዕድሜዋ ጣጣ ውስጥ ባትጨምራት" አልኩት።

አሺም አምቢም አላለኝም። ከአንድ ሁለት ቀናት በኋላ ከእኛ ዘንድ ሄደ። በወጡ እንኳን አልተሰነባበትንም።

የፈራሁት ጣጣም አልቀረም፤ ደረሰ። በ1969 ዓ.ም. ወደ ታሕሣሥ ወር ላይ ይመሰለኛል አናቴ፤ ወንድሜ ነጋሽ እና እጎቴ እዘነጋሽ ተይዘው መታሠራቸውን ሰማን። ልንጠይቃቸው አሰብን እና በአንድ የሳምንት መጨረሻ ላይ ገነት እና እኔ ከዲላ ተነሥተን ሐዋሣ ሰንደርስ፤ ሐዋሣ ያሉት ቤተ ሰበቻችን፤ እሥረኞቹን ወደ ሐዋሣ እያመጡአቸው ስለ ሆነ እናንተ መሄድ አያስፈልጋችሁም አሉን። ለካ ካሣ የእናታችንን ቤት የኢሕአፓ ምሽግ አድርጎት ኖሯል። በጊዜው የተለያዩ ወሬ ይነፍሱ ስለ ነበረ፤ የሆነውን ነገር በትከከል ለማወቅ አልቻልኩም ነበር። አሁን ግን፤ “ያ ትውልድ ቅጽ ሁለት” እና “ከናይሮቢ አስከ ሊዮቤልዩ ቤተ መንግሥት” የተባሉት ሁለት መጻሕፍት ዝርዝሩን በተሻለ ሁኔታ እንዳውቀው አረድተውኛል።

የኢሕአፓ የበላይ አመራር ወታደራዊ ማሠልጠኛ ቤዝ በአሞ ሸለቆ ለመመሥረት ይወሰናል። ከመሰከረም ወር 1969 ዓ.ም. ጀምሮ፤ በዚያ ቤዝ የሚሠሉ ጉት እና የሚያሠሉ ጉት ሰዎች ከአዲስ አበባም፤ ከአሲምባም፤ ከሌሎች ቦታዎችም ወደ ዎላይታ መጓጓዝ ይጀምራሉ። ከዕለታት አንድ ቀን፤ በመጓጓዝ ላይ የነበሩ ሰዎች እና የጦር መሣሪያዎች በመንግሥት ኃይሎች አጅ ይወድቃሉ። አንዳንዶቹ ሲያዙ ወይም ሲገደሉ፤ አንዳንዶቹ ደግሞ ያመልጣሉ። በጥቅምት ወር የመጀመሪያ ሳምንት ውስጥ እኔ ከምሠራበት የዲላ ንግድ ባንክ እሩብ ሚልዮን ብር ዘርፎ የጠፋው፤ የባንኩ ገንዘብ ያሻ የነበረው ሰው በመካከላቸው ይገኛል። ሊነጋጋ ሲል የእናታችን ቤት ይከበባል። ከቤተ ሰቦቹ እንደ ተረዳሁት፤ ይህ ከመሆኑ እንደ ሠላሣ ደቂቃ ቀደም ብሎ፤ ካሣ ከቤት ወጥቶ ሄደል። በቤቴ ውስጥ የተገኙት አናቴ፤ ወንድሜ እና እጎቴ ተይዘው ታሠሩ።

ኢሕአፓ የአሞ ሸለቆውን ቤዝ ለመመሥረት በመሰከረም ወር 1970 ዓ.ም. ሁለተኛው መከራ አድርጓል። ድርጅቱ ለቤዙ ምሥረታ እና ለሌሎችም ሥራዎቹ ወጭ የሚያደርገው ገንዘብ ያሰፈልገው ስለ ነበረ፤ ይኸው ገንዘብ ከሻሽመኔ ንግድ ባንክ አንዲዘረፍ የፓርቲው የኢንተርዘን ኮሚቴ ይወሰናል። ዘረፋው በነሐሴ ወር 1969 ዓ.ም. የመጨረሻው ቅዳሜ ዕለት ይከናወናል። ድርጅቱ ለዘረፋው ካሠማራቸው ሃያ ሦስት ወጣቶች መካከል ዐሥራ አንዱ በዚያው ዕለት ይሞታሉ። ዘረፋው በሚፈጸምበት ዕለት በቴሌኮሚዩኒኬሽን መሥሪያ

ቢት፤ የሻሽመኔው ሪጅን ውስጥ፤ በሱፐርቫይዘርነት ትሠራ የነበረችው አስካለ ደግሞ በእካባቢው ሁሉ የሰልክ ግንኙነት አንዲቋረጥ እድርጋሶች ሲባል ሰምቻለሁ። አስካለ፤ እንደሚመሰለኝ ካሣ የመለመላት፤ ከቤታችን ሁለተኛው የኢሕአፓ አባል ነበረች።

እንደ መጀመሪያው ሁሉ፤ የቤዝ ምሥረታው ሁለተኛው መከራም አልተሳካም። ከቡድኑ አባላት አራቱ በገበሬዎች ተያዙ። ሰምንቱ በወረዳው አስተዳዳሪ በሚመራ ኃይል ተይዘው፤ እጆቻቸውንም የኋሊት ታስረው፤ ከገደል እፋፍ ላይ ከነሕይወታቸው አሞ ወንዝ ውስጥ ተጣሉ። ቀኑ መሰከረም 28 ወይም 29 ሳይሆን አይቀርም። ከተጣሉት መካከል እንዱ ካሣ ነው።

እቶ ሐርቃ “ዶ/ር ካሣ” ከማለታቸው በስተቀር (ገና ዶክተር ሳላልሆነ)፤ የ”ሰማ ዕታቱን” ስም በዝርዝር በመጻፍ የበኩላቸውን መታሰቢያ ሊያስቀሩላቸው ሞክረዋል። የወሬ ነገር፤ በዚያው ሳምንት ነበር መገደላቸውን እና ያስገደላቸውን ሰው ስም የሰማሁት። እስገደላቸው የተባለውም ሰው የማውቀው ሰው ነው። የእቶ ሐርቃን መጽሐፍ እስከ እነበብኩበት ጊዜ ድረስ ግን፤ አንደ ተገደሉ እና ከሞቱ በኋላ እስከፊናቸው በአሞ ወንዝ ውስጥ እንደ ተጣለ ነበር የመሰለኝ።

እኛ ከዲላ ተዛውረን ወደ እዲስ አበባ ከመጣን በኋላ አስካለ ቤቷ አንደ ተፈተሽ፤ የጦር መሣሪያ እና የኢሕአፓ ሰዎች በቤቷ ውስጥ ተደብቀው አንደ ተገኙ፤ እርሷም በቁጥጥር ሥር እንደ ዋለች ሰማን። ብዙም ሳይቆይ ወደ አዲስ አበባ አመጡለት እና በከፍተኛ 19 ውስጥ ታወረች። እንደ እግዚአብሔር ቸርነት፤ እኛም አንኖርበት የነበረው የእቶ ብሥራት ቤት የሚገኘው በዚሁ ከፍ ተኛ ውስጥ ብዙም ሳይርቅ ነበር። እና ገነት በእግሯ እየተመላለሰች የአስካለ የየዕለቱ ሰንቅ አቀባይ ሆነች። ከገባችበት ነገር ከብደት የተነሣ፤ አስካለ በሕይወት ትተርፋለች የሚል ተሰፋ ማንኛችንም እልነበረንም። ሆኖም አግዚአብሔር ይመሰገን እና ተረፈች።

እንዴት ልትተርፍ እንደ ቻለች ጠይቄለት ዐውቃለሁ። “ታማኝ ለመሆን ብዬ፤ እልናገርም ብዬ፤ ነዋ ያንን ሁሉ መከራ የበላሁት” አለችኝ። “ልጆቼን ጥዬ ልሰደድ ሁሉ ዝግጅት አድርጌ ጨርሼ ነበርኩ!” አለችኝ። ሦስት ትንንሾች ልጆች ነበሯት። ትልቋ ምናልባት የዐሥር ዓመት ትሆን ይሆናል። የመሰጠቷ መጠን በጣም አስገረመኝ።

“ታዲያ በመጨረሻ እንዴት ልትናገራ ቻልሽ?” አልኳት።

“እንድ ቀን አንድ ቡል ይዘውልኝ መጡ፤ እያፌዘብኝ የኮድ ስሙን እና የኮድ ስሜን ነገረኝ። ሌሎችንም እኔ እና እርሱ ብቻ የምናውቃቸውን ጉዳዮች እንደ ቀልድ አወራልኝ። ‘ስትራክቸራችን፣ ሌላውም ሁሉ ነገር ተበልቷል፤ ተይው፤ አትድከሚ’ አለኝ። ያንን ሁሉ መስዋዕትነት የከፈልኩት እና የምከፍለው እንደዚህ ላለ ቡል ነው ብዬ በፍጹም አስቤ አላውቅም ነበር” አለችኝ።

“ቡል ስትይ ምን ማለትሽ ነው?” አልኳት።

“ቡል አታውቅም? ... በቃ ቡል ነበር ... እንዲያው ወደል ... በፍጹም እረሃብ እና ውሃ ጥም ምን እንደ ሆነ እይቶ የማያውቅ ወደል ነበር ... ሰቀናት ያለ እፍኝ ጥሬ እና ውሃ እንደዚያ እየተንገለቱ የታገሉትን እና የሞቱትን ወንድሞቼን አሰብኳቸው ... ያን ጊዜ ነው በኢሕአፓ ፈጽሞ ተሰፋ የቆረጥኩት” አለችኝ።

አስካለ ወደ ዝዋይ ተዛውራ በዚያም ለሆነ ያህል ጊዜ ታስራለች። በመጨረሻም ተፈትታ ወደ ሥራዋ ተመልሳለች። ወደ አዲስ አበባም ተዛውራለች። ለሆነ ያህል ጊዜ ቆይታ ደግሞ የሌላ አንድ የፖለቲካ ፓርቲ አባል ሆናለች። የትኛው ፓርቲ እንደ ሆነ በውል አላውቅሁትም። ምናልባት የአራሱ የመንግሥት ፓርቲ ሳይሆን እንደማይቀር አገምታለሁ። እንደ ገና ወደ ፖለቲካ መመለሷ አስገር ሞኛል። ሆኖም፣ እርሷ ያለፈችበትን ሁኔታ ዝርዝሩን ስለማላውቀው፣ ማለቴ ምን እስብለዋት ወይም ምን ዐይነት ግዴታ አስገብተዋት በሕይወት እንደ ሰቀቋት ስለማላውቀው፣ አልፈረድኩባትም።

የደርግ መንግሥት ከወደቀ በኋላ፣ ለአገልግሎት ወደ ኬንያ ከተመለሰሰኩባቸው ጊዜያት በእንደኛው፣ ከመድረክ ላይ ሰወርድ አንድ ሰው ከጉባዔው መሐል ተነሥቶ መጣ እና ከፊት ሰፊቴ ቆመ።

“ይህንን ሰው ታውቀዋለህ?” አለኝ። ትክ ብዬ አየሁት፤ ሆኖም ላስታውሰው አልቻልኩም።

“ይቅርታ ያድርጉልኝ፤ እኔ እዘነጋለሁ” አልኩት።

“እስቲ ደህና አድርገህ እየው” አለኝ። ደህና አድርጌ ላየው ሞከርኩ። ሆኖም አሁንም ምንም ማስታወስ አልቻልኩም።

“ይቅርታ ያድርጉልኝ፤ እኔ እንደዚህ ያለ ድካም አለብኝ፤ ሰው እዘነጋለሁ” አልኩት፤ በድጋሚ።

“እገሌ የሚባል ሰው አታውቅም?” አለኝ የገዛ ስሙን ጠራልኝና።

“እገሌ? ... እገሌ እገሌ?” በማለት እኔ ደግሞ ስሙን ከነአባቱ መልሼ ጠራሁለት።

“አዎ” አለኝ። ጢሙን ተላጭቶ ይሁን ወይም አላድን ኖሯል ያላላተኝ። አሁን መልኩ መጣልኝ። እነካሣን ከነሕይወታቸው አሞ ወንዝ ውስጥ አስጥሏቸዋል የሚባለው ወረዳ አስተዳዳሪ ነው። እጁን ዘርግቶ ሊያቅፈኝ መጣ። እኔም እጆቼን ዘርግቼ ላቅፈው ሄድኩ። የውነት፣ ከልባችን ተቃቅፈን ተላሳምን። እዚያው እንደ ቆምን፣ እንዴት እንደ ወጣ እና እንዴትስ ወደ እምነት እንደ መጣ ጠየቅሁት። ሠርክ እያስደነቀኝ የሚኖረውን የእዳኜን ሥራ ነገረኝ።

እንደ ነገረኝ፣ ኢሕአዴግ አዲስ አበባን በተቆጣጠረባት ዕለት ነበር እርሱ የአራት ኪሎን ቤተ መንግሥት ቅጥር ግቢ ለቅቆ የወጣው። በወጣባት በዚያቸው ቅጽበትም ነበር፤ ሕይወቱን ለጌታ የሰጠው። ከዚያ በየት እና እንዴት አድርጎ “እዚህ እንዳደረሰኝ፣ እርሱ እረኝኩም ታሪክ ነው” አለኝ። ስለ እነካሣ አሟሟት የሰማሁት ወሬም ሆነ ያነበብኩት ታሪክ፣ እውነትም ይሁን ሐሰት፣ በዚህ ወንድሜ እና በእኔ መካከል በክርስቶስ የተመሠረተውን ይህን አንድነት ሊያናጋው በፍጹም አይችልም።

“እስመሳዩ እና አደገኛው ጴጌ”

የዲላውን ባንክ መዘፈፍ ካነሣሁት አይቀር፣ ትንሽ ነገር ላከልበት። የገንዘብ ለውጡ እዋጅ ማታ ሊታወጅ ቀኑን፣ የባንክ ቅርንጫፎች ሥራ አስኪያጆች ነገ አዲስ አበባ ገብተን እንድናድር በስልክ ታዘዝን። ገንዘብ እንደሚለወጥ የምና ወቀው ነገር አልነበረም። ከሁሉም ዐይነት ኖቶች በቂ ገንዘብ ከዋናው ካዘና አወጣን እና ለካሼሩ አስረክብኩት። ከዚያ ሥራዬን አጠናቅቄ ለገን መንገድ ለመዘጋጀት በጊዜ ወደ ቤቴ ሄድኩ።

ማታ እዋጁ ሲነገር፣ ከገን ጀምሮ ባለ 100 እና ባለ 50 ብር ኖቶች ገቢ ብቻ እንጂ ወጭ አንደማይሆኑ ዐወቅሁ። ስለዚህ ካሼሩን አፈላልጌ አንደ ገና ወደ ቢሮ መግባት እና የተረከባቸውን ባለ 100 እና 50 ብር ኖቶች ወደ ዋናው

ካዝና መመለስ ነበረብን። በአራተኛው ቀን ይመስለኛል። ገነት እና አኔ ከአዲስ አበባ ለንመለስ፤ የዲላው ባንክ ተዘግቷል፤ ጉዳዩ ከማይመለከታቸው ከጥቂቶች በስተቀር፤ ሠራተኞቹ በሙሉ ታስረዋል። ገንዘብ ቤቱ ታሸጓል።

የባንኩን ቅርንጫፍ ሥራ ለማስጀመር፤ የታሸገው ገንዘብ ቤት መከፈት፤ ከታሠሩትም ሠራተኞች አንዳንዶቹ መፈታት ነበረባቸው። ገንዘብ ያዥም ከሌላ ቦታ መምጣት ነበረበት። እና ከፖሊሲ፤ ከመንግሥት መሥሪያ ቤቶች እና ከባንኩም የበላይ መሥሪያ ቤት ተወካዮች በተገኙበት ካዝናዎቹ ሁሉ ተከፍተው፤ መዛግብት እና ሰነዶች ሁሉ ታዩ። ካሹም ተቆጣሪ። በአኔ እና በካፌሩ መካከል ርክክቡ በትክክል ነው የተደረገው። ዘራፊው ይዞ የሄደው ገንዘብ አርሱ በአንድ ቀን ውስጥ ከለበሰበው ባለ 100 እና ባለ 50 ብር ኖቶች ላይ ነበር።

የዘረፋውን ሁኔታ ለማጣራት ከአዲስ አበባ ይመስለኛል የመጣ አንድ ወጣት መርማሪ ነበር። “ሻምበል ነው” ሊባል ለምቻለሁ። ምርመራውን አጠናቅቆ ከተመለሰ ከወራት በኋላ በዎላይታ የተከሠተውን የኢሕአፓ አንቅስቃሴ ለመመርመርም ይኸው ሰው ይላካል። በምርመራው ሂደት የዲላውን ባንክ የዘረፈው ሰው በዚያ አንደ ነበረ ይደርስበታል። ወደ አናታችን ቤት ሲሄድም፤ የዲላውን የባንክ ቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ ፎቶግራፍ ግድግዳ ላይ ተሰቅሎ ያያል። በባንኩ በቀለ እና በኢሕአፓው ካሣ መካከል ያለውንም ዝምድና ጠይቆ ይረዳል። የሆነ ነገር ሸተተው።

አንድ ቀን ሰናይት ከሐዋሳ ትደውል እና ዛሬ ዲላ አመጣለሁ ትለናለች። ሰናይት የገነት ታላቅ እግት እና የከፍለ አገሩ አስተዳዳሪ ጸሐፊ ናት። ስለ ባንኩ ዘረፋም ሆነ ስለ ዎላይታው ጉዳይ ከአኔ የተሻለ ታውቃለች። ሆኖም አኔን በዝርዝር ጠየቀችን። አኔም የማውቀውን ሁሉ ነገርኳት። እርሷም “በባንኩ ዘረፋ ውስጥ የበቀለ አጅ አለበት ... ጴጌጤነቱ ሆነ ተብሎ ለማወናበጃ የተዘጋጀ ሽፋን ነው ... የባንኩን ዘራፊ ወደ ዎላይታ የላከው እና እናቱ ቤት ውስጥ እንዲደበቅ ያደረገው አርሱ ነው ...” ይባላል አለችን። አኛም “እውነቱን አንደ ሆነ እግዚአብሔር ያውቀዋል ... እንግዲህ እኛ ከመጸሰይ በስተቀር ሌላ ምን ለማድረግ አንችላለን?” አልናት። በዚህ መነሻነት እንደ ሆነም አላውቅም፤ በጥቅምት ወር 1970 ዓ.ም. ነው ይመስለኛል ወደ አዲስ አበባ መዛወሪያ የተነገረኝ - በዲላ ገና አንድ ዓመት ከሦስት ወራት ብቻ አንደ ቆየሁ።

በአንድ ወቅት በዲላ ከተማ ውስጥ የቤቶች አሰሳ ይደረጋል። ከሚታሰሱት ቤቶች መካከል አንዱ የባንኩ ሥራ አስኪያጅ መኖሪያ ቤት ነበር። ቤታቸው የሚታሰሰው ሰዎችም ከያሉበት አየተለቀሙ ይታሰራሉ። አሰሳውን በበላይነት የሚመራው በጊዜው “የሕዝብ ድርጅት ጉዳይ ጊዜያዊ ጽሕፈት ቤት” በመባል ይታወቅ የነበረው አካል ነው። ቀደም ብሎ የባንኩ የውስጥ አዲተር የነበረው ሰው በታጠቁ ሰዎች ታጅቦ ወደ ቢሮዬ መጣ እና እንደምፈለግ ነገረኝ። አሁን ሥራ ላይ ስለ ሆንኩ ልመጣ አንደማልችል ነገርኩት። ሄደ እና አሰሳውን በበላይነት ለሚመራው ሰው ሪፖርት አደረገ ይመስለኛል። የጽሕፈት ቤቱ ኃላፊ በቀጥር ከቀድሞው የበዙ ታጣቂዎችን አስከትሎ ወደ ባንኩ መጣ።

“ጓድ በቀለ፤ ለምን ታስቸግረናለህ? ለጥያቄ አንፈልግሃለን ነው አኩ የምንልህ” አለኝ በቁጣ። የእርሱም ለም በቀለ ነው - በቀለ ገደች። አኔም “ጓድ በቀለ፤ አላስቸገርኩም፤ አልመጣምም አላልኩም። እኔ ያልኩት በመጀመሪያ በእጃችን ተበትኖ ያለውን የሕዝብ ገንዘብ በሥርዓት አንቁጠር እና ሂሳቡን አንዝጋ ነው። አንተም ሆንክ እኔ የሕዝብ እና የመንግሥት አገልጋዮች ነን። አሁን ብትወሰደኝ ነገ በእጄ ያለውን የሕዝብ እና የመንግሥት ንብረት እንዳስረከብ መልሰህ ታመጣኛለህ። ስለዚህ ያን ጊዜ የምንሠራውን ሥራ አሁን ትንሽ ላቃልልህ” አልኩት።

“አይቻልም፤ አሁን ነው ይዘንህ ልንሄድ የምንፈልገው” አለኝ።

“ጓድ በቀለ፤ ችግር አኩ የለውም። ባንኩ ሁለት በሮች ናቸው ያሉት። ሁለቱም በሮች በታጣቂዎች ይጠበቁ። አኔ ሂሳቤን ልዝጋ። የሕዝብ አገልግሎት እንዳይቋረጥ ደግሞ ለሌላ ሰው ላስረከብ። ከዚያ በኋላ ትወስደኛለህ” አልኩት።

“አይቻልም” አለኝ።

“እንግዲያው አኔም ይህንን ሳላደርግ ልመጣ አልችልም። የወደድከውን ማድረግ ትችላለህ” አልኩት እና ወደ ሥራዬ ተመለስኩ። ትንሽ አለብ አደረገ እና በሩ ላይ አንድ ሁለት ታጣቂዎችን አቁሞ ሄደ። አኔም ሥራዬን ቶሎ ቶሎ ብዬ አጠናቀቅሁ እና የባንኩ አገልግሎት እንዳይተጓጎል ካሸሩን ገንዘብ ላስረከ ብህ ስለው “አልረከብም” አለኝ። “አረ ተው” ብለውም፤ “ዋስትና በሌለበት እንደዚህ ባለው ሁኔታ ውስጥ ገንዘብ ልቀበል እና ልከፍል አልችልም፤ የፈለጉትን ያድርጉኝ” አለ። ላስገድደው አልችልም። የገንዘብ ካዝናዎቹን

ቆላል። አንዳንድ ሰነዶችን የማስቀምጥበትንም ካዘና እና የባንኳን ላንድ ሮቨር መኪና ቁልፎች አንድ ላይ ከሌላ ቦታ ቆለፍኩባቸው። ከዚያ አብረውኝ የሚሠሩትን ሰዎች “አይዟችሁ” ብዬአቸው ለሚጠብቁኝ ታጣቂዎች አጀን ሰጠሁ።

ገንት አንደ ነገራችኝ፤ ቤቴን ሲፈትሹ ቡዝቱ መቶዎች የሚቆጠሩ የጌዴዎናውያን አዲስ ኪዳኖች ተገኙ። ከአነርሱም ውለጥ ምን ያህሎቹን አንደ ሆነ አላስታ ውስም ገንት በማግሥቱ ይዛቸው መጥታ አብረውኝ ለታሠሩት ሁሉ አደለቻቸው።

ባንኩ ለሥራ ሳይከፈት ሲቀር፤ ጉዳዩ የእውራጃው አስተዳዳሪ ወደ ነበሩት ወደ ሻለቃ ደሰዬ ትኩ ደረሰ። አርሳቸውም አሳሪዎቼን ጠርተዋቸው። “የባንኩን ሥራ አሰኪያጅ ደግሞ ለምንድነው ያሠራችሁት?” ሲሉ ጠየቁቸው። አነርሱም “ከዚህ በፊት ባንኩን አስዘርፏል። ቀንደኛ ኢሕአፓ የሆነ ወንድም አለው። አርሱም ጴጥሜ ነኝ የሚለው ለማስመስል ነው። ገና ያልታወቀበት አደገኛ ሰው ነው” እንዳሏቸው ሰማሁ።

ሻለቃ ደሰዬም፡ “ባንኩ ሲዘረፍ እርሱ እዚህ አልነበረም፤ ይልቁንላ አንተ አራሱህ (አዲተሩን) እዚህ አልነበርኩም እንዴ? እርሱ አራሱ ኢሕአፓ ለመሆኑ ማሰረጃ ካላቸሁ ንገሩኝ፤ ወንድሙ ኢሕአፓ ነው የምትሉት ግን አርሱን ለማሠር በቂ ምክንያት አይደለም። አሁን ፍቱት እና ባንኩ ሥራውን ይጀምር። አለበለዚያ ለማፈጠረው ችግር ተጠያቂዎቹ እናንተ ትሆናላችሁ” አሏቸው።

በማግሥቱ ወደ ረፋዱ ላይ ይመለሰኛል ተፈታሁ እና ወደ ሥራዬ ተመለስኩ። ከአምስት ይሁን ከስድስት ዓመታት በኋላ ከዚያ ወጣት መርማሪ ጋር አለመራ ተገናኝተናል። አንዲያውም አብረን “ሻይ ቡና” ያልንም መስሎኛል። “አስመ ሳዩን እና አደገኛውን ጴጥሜ” እስከ አሁንም ድረስ እየተከታተለው ይሆን እንዴ? ከሆነም ያለመስግኖል እንጂ አያሰነቅፈውም። አንደ ተወራው ሆኜ ካገኘኝ፤ በስለላ ታሪክ ውስጥ አንድ ድል ሰአራሱም ለአገርም ያስመዘግባል።

ተራው ደረሰ እና “ጓድ በቀለ ገደቻም” በይርጋዓለም ወሕኒ ቤት ታሠረ። ካድሬ ከመሆኑ በፊት አዲስ አበባ በትምህርት ላይ ነበር። በቤተ ክርስቲያንም ያገለግል ነበር። አባቱ ደግሞ የዲላ ጢኖ ቤተ ክርስቲያን ሸማግሌ ነበሩ።

እርሱ የ”ሕዝብ ድርጅት ጉዳይ ጊዚያዊ ጽ/ቤት” ካድሬ ሆኖ አንደ ተመለመለ እና የጌዴኦ አውራጃ ተጠሪ ሆኖ መመደቡ እንደ ተሰማ፤ አንድ ዕሑድ ቀን በጉባዔ ነገሩን ተናግረው ለልጃቸው የጸሎት እርዳታ ሲለምኑለት በቦታው ነበርኩ። ይርጋዓለም ታሥሮ በነበረ ጊዜ ያመልከው እና ያገለግለውም ከነበረው ጌታ ጋር ታረቀ። በጊዜው በይርጋዓለም ወሀኒ ቤት በአሥር ላይ ከነበሩት ከእነ ተሰፋዬ ጋቢሶ ጋር በጣም ይቀራረብ እንደ ነበረ፤ ከእርሱ ሳይሆን ከአነርሱ ስምቻሉ። ዛሬ በካናዳ ይኖራል፤ በዚያም ከነፍስ እና ከሥጋ ሞት የታደገውን ጌታ ያገለግላል ሲባል ስምቻሉ።

“አበትናችኋለሁ!”

እስካለ “ልጆቼን ጥዬ ልስደድ ሁሉ ዝግጅት አድርጌ ጨርሼ ነበርኩ!” አለችኝ - በ1970 ዓ.ም መጀመሪያ ላይ። የኢትዮጵያውያን ሰደት ያኔ ጀምሮ ነበር ማለት ነው። ኢሕአፓዎች፡ “ቀኝ መንገደኛ” የሚል ስም የተሰጣቸው መኢሶኖች፤ ሌሎችም ነገሩ ያላማራቸው፤ መስደድ ጀምረው ነበር። ተሣክቶላት ቢሆን ኖሮ እስካለም የደርግ መንግሥት ካሳደዳቸው ብዙ ሺህ ኢትዮጵያውያን መካከል አንዷ ትሆን ነበር።

በስማኒያዎቹ አጋማሽ ላይ በናይሮቢ ያገኘሁት ሁለተኛው ሰው ተሳክቶላቸው መስደድ ከቻሉት ኢትዮጵያውያን መካከል አንዱ ነው። እርሱን የደርግ መንግሥት አላሳደደውም። እርሱን የደርግ መንግሥት ያሳደደው የኢሕአዴግም መንግሥት እንኳን ገና አላሳደደውም። እርሱ “ማንም ሳይሰደደው በፊት የዝ ‘ነሊናው ያሳደደው ሰው ነበር’ (ምሳ. 28፡1)።

ከእስካለ አፍ ስለ ሰደት በስማሁበት ጊዜ፤ ስለ ኢትዮጵያውያን መስደድ ከተነገረው ትንቢት ጋር ትውውቅ አልነበረኝም። እኔ ባለኝ መረጃ፤ ትንቢቱ ሊነገር የጀመረው በ1957 ዓ.ም. በናዝሬት ነው። በመጀመሪያ የተነገረውም በጸጋዬ ካብትይመር አፍ ነበር። ጸጋዬ ካብትይመር በዝማግሪ አገልግሎቱ የሚታ ወቅ፤ እስከ ምክትል ሚኒስትርነት ማዕረግ ይመስለኛል ደርሶ የነበረ፤ አሁን በሁለት ሺሆቹ ውስጥ ወደ ጌታው የተለበሰበ ወንድም ነው። ትንቢቱን በሚና ገርበት ጊዜ ግን ገና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪ ሲሆን፤ የተናገረውም እንደ እርሱው የዓፄ ገላውዴዎል ትምህርት ቤት ተማሪዎች በተሰበሰቡ በት ጉባዔ ነበር።

ትንቢቱ ከዚያ በኋላ በተለያዩ ቦታዎች እንደ ተነገረ ዐውቃለሁ። ምናልባት ከዚያም በፊት የተነገረባቸው ቦታዎች ሊኖሩ ይችላሉ። እኔም ከደረሰኩ በኋላ በየቦታው ሲነገር ሰምቻለሁ። ይህ የኢትዮጵያም፣ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንም ታሪክ ሰለ ሆነ፣ ከ1957 ዓ.ም. በፊት ሲነገር የሰሙ ወገኖች ካሉ ይህንን ፊኮርድ ማረም እና ማስተካከል ይችላሉ። ይህንን ጉዳይ ከዚህ ቀደም በጻፍ ኳቸው በሦስቱም መጽሐፎቹ ውስጥ እንሣሥቼዋለሁ ይመስለኛል።

ከኢትዮጵያ ውጭ በዞርከብቸው ቦታዎችም ሁሉ በስብከት ወይም በትምህርት መልክ ብዙ ጊዜ እነሣዋለሁ። ይህንን የማደርገው አገርን የሚመስከት፣ በእኛው ዕድሜ የተነገረ እና በእኛው ዕድሜ አስገራሚ በሆነ ሁኔታ የተፈጸመ ትንቢት በመሆኑ ነው። ትንቢቱን ተናጋሪዎቹ ኢትዮጵያውያን ብቻ ሳይሆኑ የተለያዩ የውጭ አገር ሰዎች ጭምር መሆናቸውም የበለጠ ትኩረት አንድ ስጠው አድርጎቻል።

የኢትዮጵያውያን ወደ ዓለም ሁሉ መበተን ዓላማው ወንጌል እንዲሠራጭ እና ብዙዎች እንዲድኑ ለማድረግ እንደ ሆነ ነው ትንቢቱ የሚናገረው። ትንቢቱ ሲነገር የነበረው፣ ኢትዮጵያ ኤርትራንም ታካትት በነበረበት ጊዜ መሆኑንም ለእንባቢያን ማስታወስ የሚያስፈልገኝ ይመስለኛል። አንደማየው እና ደግሞም አንደምሰማው ከሆነ፣ አሁን ኢትዮጵያውያን የሌሉበት የታወቀ አገር መኖሩን አጠራጠራለሁ። አሁንም አንደማየው እና ደግሞም አንደምሰማው ከሆነ፣ ኢትዮጵያውያን በቁጥር ጥቂት በርከት ብለው ያሉበት፣ ነገር ግን የአበሾች ቤተ ክርስቲያን የሌለበት፣ አገር መኖሩንም የዚያኑ ያህል አጠራጠራለሁ።

እና ይኸ እጅግ አስደናቂ ነገር ነው - ዓርባ ዓመት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ የተነገረ እና የተፈጸመ፣ ደግሞም በመፈጸም ላይ ያለ፣ ትንቢት። የመደነቅ ዐቅም የሚያገኝለው ሰው ካልሆነ በስተቀር፣ በዚህ የማይደነቅ ኢትዮጵያዊ ወይም ኤርትራዊ ሊኖር አንዴት ይችላል?

... እስቲ እንደ እኔ ማን አለ? ይናገር ... ገና ወደ ፊት ምን እንደሚሆን፣ ይናገር፤ በፊቱ ያስረዳ፤ ስለሚመጣውም ነገር አስቀድሞ ይናገር። አትፍሩ፤ አትደንግጡ፤ ይህን እልነገርኋችሁም? ቀድሞስ እላሳወቅኋችሁም? ስዚህ እናንተ ምስክሮቹ ናችሁ። ከእኔ በቀር ሌላ እምላክ አለን? ፈጽሞ! ወይም ሌላ ዐለት አለ? የለም! ማንንም እላውቅም (ኢሊ. 44፣7-8)።

በተናው አውን ስለሚሆንበት ሁኔታ የተባለ ነገር አልነበረም። ከላይ እንዳልነው ሁኔታው ሊታይ እና ሊታወቅ የጀመረው ከዐሥራ ሁለት ዓመታት በኋላ ነበር። ሰደቱ ሲጀምር ምክንያቱ ፖለቲካዊ ነበር። "ፖለቲካዊ" በሚለው ፍረጃ ውስጥ የዕድገት በኅብረት ዘመቻው፣ ነጭ እና ቀይ ሽብር፣ እብዮታዊ እርምጃው፣ መንደር ምሥረታው እና ሠፈራው፣ ጦርነቱ እና ብሔራዊ ውትድርናው፣ ወዘተርፈ፣ ይካተታሉ። ትንሽ ቆይቶ ድርቅ እና እረሃብ በእነዚህ ላይ ተጨምረዋል። የ1970ዎቹ ድርቅ እና እረሃብ በመቶ ሺሆች ለሚቆጠሩ ኢትዮጵያውያን መስደድ፣ ከዐሥር ሺህ በላይ ለሚሆኑ "ቤተ እሳራኤላውያንም" ከዘመናት ለደታቸው ወደ እባቶቻቸው አገር መመለስ ምክንያት ሆነዋል።

የበተናው ዓላማም አውን ስለሚሆንበት ሁኔታ የተባለ ነገር አልነበረም። እግዚአብሔር ግን ቅድመ ዝግጅቶች ማድረጉን ማስተዋል ይቻላል። መጀመሪያ ላይ ኢትዮጵያውያን በብዛት የተስደዱት ወደ ጎረቤት አገሮች፣ ማለትም ወደ ሱዳን፣ ኬንያ እና ጅቡቲ ነበር። በኬንያ የተጠናከረ የቤተ ክርስቲያን እባቶች ከምችት ነበር። አቶ ሙላቱ በላቸው እንደ ነገረኝ፣ እርሱ በግንቦት ወር 1969 ዓ.ም. በሥራ ተዛውሮ ወደ ኬንያ ሲሄድ፣ አቶ ሚልዮን በስጦ እና አቶ አሸናፊ ዘውግ ቀድመውት በዚያ ነበሩ። ብዙም ሳይቆይ፣ አቶ ኃይሉ ወልደ ሰማያት፣ አቶ ብርሃኑ ደረሰ፣ ዶ/ር ቤተ መንግሥቱ፣ አቶ ተስፋሁን አግደው እና ሌሎችም መጡ። አቶ አሸናፊ እና አቶ ተስፋሁን የሄዱት በትምህርት ሲሆን፣ የተቀሩት በኬንያ ያሉት በሥራ ምክንያት ነበር። ሆኖም ተማሪዎቹም ትምህርታቸውን ሲጨርሱ አዚያው ሥራ ጀመሩ።

በናይሮቢ የኢትዮጵያውያን ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ጎብረት ቤተ ክርስቲያን መሠረት ተጣለ። አገር ቤት በነበሩ ጊዜ፣ አቶ ኃይሉ ከመካነ ኢየሱስ ሲሆኑ፣ አቶ ሙላቱ እና አቶ ብርሃኑ ከቃለ ሕይወት ናቸው። አቶ ሚልዮን ከመሠረተ ክርስቶስ ሲሆኑ፣ አቶ አሸናፊ፣ ዶ/ር ቤተ እና አቶ ተስፋሁን ከሙሉ ወንጌል ናቸው። አቶ ኃይሉ ለተራራ ሲሆኑ የተቀሩት መጥምቃዊ ናቸው። አቶ አሸናፊ፣ ዶ/ር ቤተ እና አቶ ተስፋሁን ጴጌዎቹን ሲሆኑ የተቀሩት እይደሉም።

እነዚህ ሰደተኞች አልነበሩም። ሰደተኞቹን እንዲቀበሉት እና እንዲያገለግሉ ለት እግዚአብሔር አስቀድሞ የላካቸው መልእክተኞቹ ነበሩ። ምንም እንኳን በመካከላቸው ከላይ የጠቃቀሰኳቸው ዐይነት የቤተ ክርስቲያን ዳራ እና

የአስተምህሮ ልዩነቶች ቢኖሩም፣ ስለሚያገለግሉት ሕዝብ ሲሉ፣ ልዩነቶቻቸውን አቻቻሉ።

ወደ ሱዳን እና ወደ ጅቡቲ የተሰደዱት ከርስቲያኖች በመጀመሪያ ላይ አርስ በርሳቸው እና ባስጠላሏቸው አብያተ ክርስቲያናት አገልጋዮች ነበር የሚገለገሉት። ዐልፎ ዐልፎ የሚጎበኙአቸው በውጭ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን እና ኢትዮጵያውያን ያልሆኑም አገልጋዮች ነበሩ። ከአነዚህም መካከል በተለይ እቶ መለሰ ወጉ (በኋላ ዶክተር) ይጠቀሳል። ትምህርቶችን በሥነ ጽሑፍ፣ በካሴት እና በሬድዮ በማሰራጨት፣ ጥያቄዎቻቸውን በመቀበል እና በመመለስ፣ አልፎ አልፎ በአካልም በመገኘት በፍቅር እና በትጋት አገልግሏቸዋል። ቆይቶ ከአገር ቤትም አንዳንድ አገልጋዮች ሊጎበኙአቸው ችለዋል።

በተመሳሳይ እና/ወይም በተከታታይ ጊዜያት፣ በሌሎች የአፍሪቃ አገሮች፣ በአውሮፓ፣ በሰሜን እሜሪካ፣ በመካከለኛው ምሥራቅ፣ በአስያ፣ በአውሰት ራልያ እና በኒውዚላንድ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ተተክለዋል። እነዚህ የዳያስፖራ አብያተ ክርስቲያናት የተተክሉባቸው ሁኔታዎች በየራሳቸው ትንግርታዊ ናቸው። ጊዜውን ሰጥቶ የሚያጠናቸው እና የሚጽፋቸው ሰው ይጠብቃሉ።

የ1,700 ዓመታት ዕድሜ ያላት ጥንታዊቷ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በዘመኑ ፍጻሜ ላይ ወደ ዓለም-አቀፋዊ ሚስዮናዊነት የተሸጋገረችበት አስገዳጅ ሁኔታ ያለ ጥርጥር ትንግርታዊ ነው። በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ሚስዮናዊ የነበረች ቢሆንም፣ ያ ግን ከፖለቲካ ሥልጣን ጋር በእጅ እና ጓንትነት የተደረገ ሚስዮናዊነት ነበረ። የሚጻፈው ታሪክ፣ እግረ መንገዱንም ቢሆን፣ ትንቢቶች ወደ ታሪክነት ስለሚቀየሩበት ሂደትም ያሳየናል።

ቀደም ሲል ከአፍሪቃ ናይሮቢን እንደ ምሳሌ ጠቅሻለሁ። አሁን ደግሞ ከአውሮፓ አንድ ሰበዝ ልምዝ። በኢትዮጵያ ሚስዮናዊት የነበረችው ሞሪን እና ባለቤቷ ወንጌላዊ ካሣዬ ደገፉ ወደ ኢንግሊዝ አገር የሄዱት በ1966 ዓ.ም. በንጉሡ ዘመን መንግሥት ነበር። አሳባቸው የነበረው፣ ካሣዬ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቱን እንደጨረሰ ወዲያውኑ አገልግሎታቸው ወዳለበት ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ነበር። ነገር ግን በዚያው ዓመት የኢትዮጵያው አብዮት ስለ ፈነዳ እና ሞሪንም የውጭ አገር ሰው ስለ ሆነች፣ የመመለስ ዕቅዳቸውን ለማዘግየት ተገደዱ።

ይህ ከሆነ ከአምስት ዓመታት በኋላ፣ ከወንጌላዊ ካሣዬ ጋር አገር ቤት የሚተዋወቁ አራት ወጣት ከርስቲያኖች ለትምህርት ወደ ኢንግሊዝ አገር መጡ። እነርሱም ዶክተር ብርሃኑ ሀብቱ፣ ዶክተር ሚልክያስ ሻሜቦ፣ ወንድም (በኋላ ዶክተር) ተከሥተ ተከሉ እና እሳት ተናኘ ለማ ናቸው። እነዚህ በኢንግሊዝ ምድር የመጀመሪያውን ኮንፈረንሳቸውን በሚያዝያ ወር 1972 ዓ.ም. ለፈረንጆቹ የትንሣኤ በዓል አደረጉ። ዶክተር ብርሃኑ ሀብቱን በዋቢነት ልጥቀሱ።

ዘመኑ 1980 ዓ.ም. ወቅቱም ደግሞ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ የሚከበርበት ጊዜ ነበር። ይህንኑም በዓል ለማከበር ፕሬስተን በሚገኘው በወንድም አርገጤ እና በእሳት ሞሪን ቤት፣ በቤቱም ባለቤቶች አስተባባሪ ነት፣ ሁለት ወገኖች ከላንደን፣ አንድ ከብርሚንግሃም፣ አንድ ከማንቼስተር፣ እኔ እና ሌሎች ሁለት ወንድሞች ደግሞ ከግላስጎ፣ ቢድምጽ ዘጠኝ በመሆን ተገናኘን።⁷

በኮንፈረንሱ ላይ ካሣዬ፣ ሞሪን እና አርገጤ የነበሩ ከሆነ፣ ድምሩ ዶክተር ብርሃኑ እንዳለው ዘጠኝ ሳይሆን ዐሥር ነው የሚሆነው። ዶክተር ብርሃኑ ከላይ የተጠቀሰውን ምስክርነት በሰጠበት በዚያው መጽሔት ላይ፣ ወንጌላዊ ካሣዬ ደግሞ ለየት ያለ ምስክርነት ሰጥቷል። አንደ ወንጌላዊ ካሣዬ ከሆነ፣ ዘጠኝ ሰዎች የተገኙት በኮንፈረንሱ ላይ ሳይሆን፣ በፈረንጆቹ ኅዳር ወር እና በእኛው 1972 ዓ.ም. ውስጥ በነበረ አንድ የሳምንት መጨረሻ፣ በእነ ወንጌላዊ ካሣዬ ቤት በተደረገ ኅብረት ላይ ነው። በዚያ ኅብረት ላይ እሳት እጅጋዬሁ በየነ የነበረች ሲሆን፣ በኮንፈረንሱ ላይ ደግሞ ወንድም መለስ መርጊያ ነበረ።

የማንኛቸው ምስክርነት ነው ትክክል? የሚለውን ጥያቄ አላነሳም። የፈለግሁት ኢትዮጵያውያን ወደ ኢንግሊዝ አገር አየመጡ መሆናቸውን እና አየመጡ ያሉበትን ጊዜ ለማሳየት ነው። አየመጡ ባሉትም መካከል ወንጌላውያን ከርስቲያኖች መኖራቸውን እና እነዚህም በያሉበት መገናኘት መጀመራቸውን ለማመልከት ነው። በዚህችው መጽሔት ላይ ካገኘሁት የወንድም ጌታቸው ዘርጋው ምስክርነት ደግሞ አለፍ አለፍ ብዬ ልጥቀሱ።

እንደ ኤውሮፓ አቆጣጠር በ1981 መስከረም ወር ላይ (በእኛ 1974 ማለት ነው) በሳውዝፖርት እነ ወንድም ካሣዬ ደገፉ ስብሰባ ያደርጉ ስለ ነበረ እኔንም ጋብዘውኝ በዚያ ስብሰባ ላይ ተገኘሁ። በስብሰባው ላይ

የነበሩትና ትዝ የሚሉኝ አካት ሞሪን ደገፉ፤ አካት አብረኸት፤ እካት ኪዳን እና ዶክተር አብርሃም ነበሩ።

... ከአገራችን እንደ መጣን አካባቢ ቀደም ብለን አገር ቤት የምናውቃቸውን ... አፈላልገን አግኝተን ነበርና ሌሎች ወገኖችን ጨምረው ሊጠይቁን አንኖርበት ወደ ነበረው ሪዲንግ ከተማ መጡ። ይህም የሆነው እንደ ኤውሮፓውያኑ አቆጣጠር በ1982 ይመስለኛል። በዚያም አብረን ጌታን አመስገንን፤ ደለም አለን። በሪዲንግ እናመልከባት የነበረችው ቤተ ክርስቲያንም በታላቅ ፍቅር አስተናገደችን ...

ታዲያ እነዚያ በለንደን ያሉ ወገኖቻችን በመኖርያ ቤት ውስጥ በመገናኘት ጌታን ያመልኩ ነበር። ግን የሚለበሰቡት በየሳምንቱ ይሁን ወይም በየወሩ የማስታወሻ ማህደሬ አያስታውሰም። የተረዳሁት ግን ሌሎች ወንድሞችና እጎቶች ከለንደን ውጭ እንዳሉና ሁሉንም የሚያገናኝ ስብ ሰባ በቅርቡ እንደሚደረግ ነበር። በዚያም ስብሰባ እንደገና ተጠርተን ስለ ነበር ሄደን አገኘናቸው። በዚያም ጌታን አመስገንን፤ ደለም አለን። ...

ብዙም ሳይቆይ "ታላቁ የኢትዮጵያ አረሃብ" በ1984-85 (በእኛ 1977-1978) በብዙሃን የመገናኛ መሣሪያዎች ሊነገር ጀመረ። በዚያን ጊዜ ለምን እየተገናኘን ለአገራችን አንጻልይም? በሚል አሳብ በተለያዩ ቤቶች እየተዘዋወርን መጸለይ ጀመርን። ከዚያም በ ... መለብሰብ ጀመርን። ለአገራችን ለመጸለይ ታቅዶ የነበረው ስብሰባም፤ ለካ ሊመጣ ላለ፤ በጌታ አሳብ ውስጥ ለነበረ ሰውን የመድረስ ረዥም ዕቅዱ፤ ጥንሰስ አንድ ነበረ አሁን ካለፈ በኋላ ማስተዋል ይቻላል።

የሎንዶን ቤተ ክርስቲያን ቀደምት ምዕመናን እንደ ወላጆቻቸው የሚያየት ወንድም ጌታቸው ዘርጋውን እና ባለቤቱን ጽጌ ዘበርጋን ነው። ጌታቸው በነሐሴ ወር አጋማሽ 1973 ዓ.ም. ነው አገግሊዝ አገር የገባው። ትንሽ ቆይቶ ጽጌ እና ልጃቸው ማኅሌት መጡ። ጌታቸው የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ምሩቅ እና በአገር ቤት ሳለ የማቴማቲካል መምህር ነበረ። ከአገር ለመውጣት ሲያሳቡ፤ የጌታቸው እና የጽጌ ዕቅድ ወደ አሜሪካ ለመሄድ ነው የነበረው። ሆኖም፤ አቅደውት እንደ ነበረው ወደ አሜሪካ አልሄዱም። በሎንዶን ለመቅረታቸው ብቸኛው ምክንያት፤ በዚያ እየተጀመረ ያለው የአግዚአብሔር መንግሥት አገልግሎት ነበር።

ከሚያገኙአቸው ኢትዮጵያውያን ወንጌላውያን ከርስቲያኖች መካከል አብዛኞቹ የሚያጽናናቸው እና የሚያበረታታቸው ሰው የሚያስፈልጋቸው ዐይነት ናቸው። እማኞች ካይደሉትም መካከል ቢሆን፤ መንፈሳዊ ምክር እና የጸሎት ድጋፍ የሚሹት ይበዛሉ። በዕድሜአቸው ልጆች የሆኑ እና ተመልካችም በቅርብ የሌላቸው ሞልተዋል። እነዚህን ሁሉ ጥሎ ወደ አሜሪካ ለመሄድ ልባቸው አምቢ አላቸው። ጌታቸው "የተማሪ አገልጋይ"፤ ጽጌ ደግሞ እየሠራች የቤተ ሰቧ ደጋፊ ሆነች። ሁለት የእጎቿን ልጆችም ከአገር ቤት እስመጥታ ማሳደግ እና ማስተማር ጀመሩ። ሁለት መኝታ ቤት ባላት የመንግሥት አፓርትሜንት ቤታቸው ውስጥ ነው አምስት ሆነው የሚኖሩት። በዚያች ቤታቸው ውስጥ ግን ሌሎች አምስት ሰዎች ያህል እየተጨመሩ የሚያድሩባቸው ቀናት ጥቂት እልነበሩም።

ከአገር ቤትም ሆነ ከውጭ አገር ወደ ሎንዶን የሚሄዱ አበሾች የጌታቸው እና የጽጌ አድራሻ ነው የሚሰጣቸው። አንግዶቹን ተቀብሎ በቤታቸው ማሳረፍ፤ ከተማውን ማሳየት እና ማለለመድ፤ እየያዙአቸው በየሰቱ መዞር እና ዕቃ ማጋዛት፤ ተግባራቸው ነው። ከጥቂት ዓመታት በኋላ ቤታቸው "ሪፐብሊክ" የሚል ለም ወጥቶለታል። ሪፐብሊክ ማለት ንጉሥ ወይም ንግሥት የሌለበት፤ ሥልጣን ድምፅ መስጠት በሚችሉ ዜጎች ሁሉ እጅ የሆነበት ሥርዓተ መንግሥት ማለት ነው። ቃሉን በጣሙን ታዋቂ ያደረገው አፍላጣን ሲሆን፤ የተፈጠረውም "ሬ" = የሆነ ነገር፤ እና "ፐብሊካ" = የሕዝብ ወይም የጋራ የሚል ትርጉም ካላቸው ሁለት (የላቲን?) ቃሎች ነው። በእነ ጌታቸው ቤት ያለው ሁሉ የባለቤቶቹ እና የአንግዶቹ የጋራ መጠቀሚያ ነው ለማለት ነው። ለቤታቸው ይህንን ስም ያወጣቸው ልጃቸው ወይዘሪት (በኋላ ዶክተር) ማኅሌት ጌታቸው ናት።

ትምህርቱን ከጨረሰ በኋላ፤ ጌታቸው ለረዥም ጊዜ ሥራ አላገኘም ነበር። አቅደውት እንደ ነበረው ወደ አሜሪካ ለመሄድ፤ ያም ካልሆነ ወደ አገራቸው ለመመለስ በብርቱ የተፈተኑበት፤ በጣም መጠነኛ የነበረውን ጓዛቸውንም ሸክፈው የተነሡበት ጊዜ ነበረ። ያንን ያደረጉት ግን በጣም በተከፈለ ልብ ነበር። ከአግዚአብሔር የተቀበሉትን አደራ ምን ያድርጉት? በግላቸው እና ከሌሎችም ጋር በመሆን በዚህ ጉዳይ ላይ ወደ አግዚአብሔር ጮኸዋል።

“ሌሎች” ከተባሉትም መካከል አንዱ ይህ ጸሐፊ ነው። በመጨረሻም “አንተ አንደኛው ታደርገን አድርገን አንጂ፤ መንጋህን በትነን የትም አንሄድም” ሲሉ ወሰኑ። ዛሬ በሺሆች የሚቆጠሩ ምዕመናን እና ከሁለት ደርዘኖች የሚበልጡ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት በታላቋ ብሪታንያ አሉ። እናቲቱ ቤተ ክርስቲያን በመሐል ሎንዶን በራስዋ ካቴድራል ውስጥ ታመልካለች። ሦስቱ ልጆቻቸው እራሳቸውን ቸለዋል። ሪፐብሊኩም የግል ንብረታቸው ሆኗል።

ከናይሮቢ እና ከሎንዶን ያየናቸው ናሙናዎች ከሞላ ጎደል በሌሎች አገሮች እና በሌሎች ከተሞች የተመሠረቱትን የዳያስፖራ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ይወክላሉ። ዐቅሙ በኖረኝ እና ቢያንስ ስለማውቃቸው ሁሉ በተረከሁ። በሁሉም ቦታዎች አግዚአብሔር ፊር ቀዳጅ አድርጎ ያስቀመጣቸው፤ የሚጻልዩ እና የሚመሰክሩ፤ ሰዎች ነበሩ። በሁሉም ቦታዎች የአግዚአብሔርን ልጆች በብዙ መሥዋዕትነት እየተንከባከቡ የሚያሳድጉ ወንዶች እና ሴቶች ሞግዚቶች ነበሩ። አንደ አነ ዶ/ር ኃይሌ ወ/ሚካኤል ያሉ “ቤቴን” እና “ምቹቴን” ሳይሉ በየአገሩ እየዘሩ ሕዝቡን የሚጎበኙ፤ የሚያስተምሩ እና የሚመከሩ የበሰሉ አገልጋዮችም ነበሩ።

ዴሞክራሲያዊት ኢትዮጵያ

ሌላ ሽግግር፤ ሌላም ሻከራ። ሌላ ነው፤ ሌላም ለውጥ። የኢትዮጵያውያን መበተን ከደርግ ዕድሜ ማከተም ጋር አብሮ አላከተመም። ልብ አንድንለው የምፈልገው ይህንን ነው። በኢሕአዴግ ዘመን መንግሥትም፤ ይኸው ለሃያ አንድ ዓመታት፤ እንዲያውም ተጠናክሮ ቀጥሏል። “ብሔረ ሰባዊነት” (ETHNICITY) እና የፖለቲካ አለመቻቻል በሰበብ አሰባብነት ተደጋግመው ይነሳሉ። ቀዳሚውን ሰፍራ የሚይዘው ግን ኤኮኖሚያዊው ሰደት ነው። የመካከለኛውን ምሥራቅ አገሮች እያጥለቀቁ ያሉትን ኢትዮጵያውያት ያጤኗል። ትንቢቱም የሚለው “አበትናችኋለሁ” አንጂ፤ “እሳድዳችኋለሁ” አልነበረም። ሰደት ከመበተኛዎቹ መንገዶች አንዱ ብቻ መሆኑ ነው።

ብሪስቤን በምትባል የእውስትራልያ ከተማ ብርሃኔ ተድላ መርሦ የሚባል ወንድም አለ። በዚያ የሚኖሩት የኢትዮጵያ እና የኤርትራ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች አንደ አባታቸው ነው የሚሆኑት። ብርሃኔ በዕድሜው ሃምሳዎቹ አጋማሽ ላይ የሚገኝ የትግራይ ልጅ ነው። እንዲት እገት እና ሦስት ወንድሞች ነበሩ።

ሩት። አባታቸው ሲሞቱ ወንድሞቹን ለማሳደግ ሲል የራሱን ትምህርት አቋርጦ “የድጎማ አሰተማሪ” ሆነ። የኢትዮጵያ አብዮት ሲፈነዳ ትልቁ ወንድሙ “ኢዲዩ” (የኢትዮጵያ ዴሞክራሲያዊ ኅብረት?) የሚባለውን ፓርቲ ተቀላቀለ። አስከ ዛሬ ድረስ ያ ወንድሙ በሕይወት መኖሩን ወይም መሞቱን እያውቅም። “አንደ ወጣ ቀረ” ይላል። ምን ያድርግ? “ሞተ” ለማለት አይመችም። በጊዜው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የነበሩ ሁለት ወንድሞቹ ደግሞ ሕወሐትን ተቀላቀሉ። እና ሁለቱም በትግሉ ውስጥ ተሠወዱ።

እርሱ በገበሬዎች አደራጅነት የመንግሥት ሠራተኛ ስለ ነበረ፤ የኢሠፓ አባል መሆን ነበረበት። “በጊዜው አንደ እኔ ያለ የትግራይ ልጅ፤ ወይ ከዚህ ወይ ከዚያ ሳይሆን መኖር አይችልም ነበር” ይላል። የነበረውን ሁኔታ እያስታወሰ። ደርግ ሲወድቅ እና ኢሕአዴግ ሲገባ፤ ሊከተለው የሚችለውን ጣጣ በመፍራት ወደ ጂቡቲ ተሰደደ - ባለቤቱን ወይዘሮ ውብነሽን፤ ፋና እና ዕለኔ ከሚባሉት ሁለት ሴቶች ልጆቹ ጋር አገር ቤት ትቶአቸው። በጂቡቲ እያለ ደግሞ፤ አንደ እርሱው ሸሽተው ጂቡቲ ከገቡ የደርግ ባለ ሥልጣኖች መካከል በአንድ ሁለቱ ላይ የመግደል ሙከራ አድርገዋል ተብሎ በጂቡቲ መንግሥት ተያዘ እና ታሰረ። “ከድጡ ወደ ማጡ” ይሏል ይኸ ነው። የደም ግፊት በሽታ ያዘው።

ብርሃኔ በታሰረበት ከፍል ውስጥ ታደሰ ኃ/ማርያም የሚባል ሌላ አስረኛ ነበር። ታደሰ የደርግ ደኅንነት ሠራተኛ ነው የነበረው። ደርግ ሲወድቅ ከአንድ የሥራ ባልደረባው ጋር በመሆን ከአዲስ አበባ ወደ ድሬ ዳዋ የሚበር የኢትዮጵያ አየር መንገድ እውሮፕላን ጠልፎ ነው ጂቡቲ የገባው። እና የጂቡቲ መንግሥት አውሮፕላን በመጥለፍ ወንጀል ያዘው እና አሰረው። ታደሰ ብዙዎቻችን የምናውቃት፤ ከቀድሞዎቹ “ጴንጤዎች” መካከል የሆነች፤ ወይን አሸት የምትባል አጎት አሰቸው። የአሰግድ ሙላት ባልተቤት። በተደጋጋሚ ስለ ጌታ ሲነገረው የኖረ ሰው ነበር ለማለት ፈልጌ ነው። ታደሰ ጅቡቲ ማረሚያ ቤት ሲገባ “ጴንጤ” ሆነ። ታደሰ መሰከረለት እና ብርሃኔም ጌታን ተቀበለ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ሕይወቱ ፈጽሞ ተለወጠ። ለዐሥር ወራት ከታሰረ በኋላ፤ እነዚያን የደርግ ባለ ሥልጣኖች ለመግደል በተደረገው ሙከራ ውስጥ አጁ እንደሌለበት በመረጋገጡ፤ በነጻ ተለቀቀ።

ብርሃኔ ስለ ጌታ ቸርነት እውርቶ አይጠግብም። “አንድ ቀን ፓለተር ባደግ በቀለ በሲቬልስ ሬድዮ ሲሰብከ ሰማሁት። ሰብከቱን ሲጨርስ የሚያማቸው

ለዎች አብረውት እንዲጸልዩ ጠየቀ እና እኔም አብረው ጸለይኩ። 190/130 የነበረው የደም ግፊት ወዲያውኑ ወደ 130/90 ወረደ” ይላል። እንደ ነገ ስለሚፈቱ እሥረኞች “ለማመስገን በተሰበሰቡበት፤ ጌታ በመንፈስ ቅዱስ አጠ መቀኝ” ይላል። እንደ ጊዜ፤ “ጌታ ሆይ! እኔ ወደ እገሬ ለመመለስ አልችልም፤ ባለቤቴ እና ልጆቼም ጄቡቲ መምጣት አይችሉም። አውለትራልያ የሚባል አገር ውስጥ እና በዘመኔ ሁሉ አገልግላለሁ ብዬ ተሳልኩ” አለኝ። እንደ ምሽት አራት ሆነን ስንጸልይ፤ “ስለሆነ የተሳልኩ ሰው አለህ ... ጌታን እንዲህ አድርግልኝ እና እንዲህ አድርግላለሁ ያልከ ሰው አለህ ... በሰዓቴ አደርገዋለሁ ይልሃል” የሚል መልእክት መጣ አለኝ።

ጄቡቲ በገባ በእንደ ዓመት ከመንፈቅ፤ ከእሥር ቤት ከወጣም በእንደ ወር ጊዜ ውስጥ ይመለሰኛል፤ ሁሉ ነገር አልቆ አውለትራልያ የገባው። ባለቤቱ እና ልጆቹም መጡለት። እርሱም እንደ ተሳለው፤ ጌታን በደሊታ ያገለግላል። ሆኖም ግን ያዝናል። ዕድሜአቸው ከሰማንያ ዓመት በላይ የሆነ፤ “ብርሃኑ ወልደ ማር ያም” የሚላቸው ወላጅ አናቱ አገር ቤት ናቸው። ሌላዋ ወላጅ አናቱ - ኢትዮ ጵያም - በብዙ ሺህ ማይል አርቀት ላይ ነው ያለችው። ሁለቱንም ሳያያቸው ከሐያ ዓመታት በላይ ሆኖታል።

በከተማ እና በገጠር እየተሠሩ ሰላላት መንገዶች፤ እየተገነቡ ሰላላት ሕንጻዎች፤ በአፋር ሳይቀር ለላ ተከፈተው የኒቪርሲቲ፤ ስለ ዕርሻው፤ ስለ ሕዳሴው ግድብ፤ ወዘተርፈ፤ እየደጋገመ ይጠይቀኛል። የማውቀውን እነግረዋለሁ። በጀሮቹ ብቻ አይደለም፤ ዕንባ ባቀረሩ ዐይኖቹም ጭምር ነበር የሚሰማኝ። ዛሬ ብርሃኔ ሕይወት ብዙ ያለተማረችው፤ አመለካከቱ ስማያዊ የሆነ ሰው ነው። ሁለቱንም አናቶቹን በጣም ይናፍቃል። ለመምጣት ግን ይፈራል ይመለሰኛል። የብርሃኑ አራተኛ ወንድ ልጅም እንደ ወጣ ሲቀር ነው ማለት ነው? እርሷም ሳታየው ልትሞት ነው ማለት ነው? አቤቱ! ምሕረት አለምናለሁ - ከአንተ፤ ከሰውም።

ፋና ብርሃኔ የዚምባብዌአዊው የብሌሲንግ ጊጂማኒ ባልተቤት ናት። ፋና እና ባለቤቷ የብሪስቤኗ ሂልሶንግ ቤተ ክርስቲያን አባላት ሲሆኑ፤ በአበሾቹ ቤተ ክርስቲያንም ውስጥ ያገለግላሉ። ስለ አፍሪቃ፤ በተለይም ለላ ኩሽ ነገድ (ኢትዮጵያ፤ ጥቁር አፍሪቃ?) እንሥተን ስንጨዋውት፤ ብሌሲንግ በመዝሙር 68፤31 ላይ የተመሠረተውን የዚምባብዌአዊቷን የኦሲቪያ ቻራምባን መዝሙር

አሰማኝ። እንደ ጎርጎሳውያኑ አቆጣጠር ጥቅምት 30 ቀን 1998፤ በላቲን አሜሪካዊ አገር በጓቴማላ የተናገረችውን የሲንዲይ ጄኮብስን ትንቢትም ሰጠኝ። ሲንዲይ ትንቢቱን የተናገረችው ከላቲን አሜሪካ አገሮች በተሰባለቡ የጸሎት አገልጋዮች ጉባዔ ላይ ነበር። እንደሚከተለው ተርጉሜዋለሁ። በኢንግሊዝኛው ሲያነቡት ለሚፈልጉም፤ አሪጅናሉን በአባሪነት አለቀምጨላቸዋለሁ (አባሪ ሁለትን ይመልከቱ)።

ወንዙ በዚምባብዌ ውስጥ ሲፈሰስ ነው፤ እና ኃይለኛ ፈረሰኛ ውሃ፤ ገሰ ጋሽ የሆነ ፈረሰኛ ውሃ፤ ብዙ ዓሦችም እያለሁ። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የመከፋፈል ምሽቶች እንዳሉ እና የወንድሞች ከሣሽ ነፍሳትን ተሰፋ ለማስቀረጥ ሲተጋ እያለሁ። የዲቦራ ቅባት ያለበት የሴቶች ሠራዊት በምድሪቱ ላይ የተምማል። በጸሎታቸው በሞላዋ ዚምባብዌ ላይ እንደ መረብ ይሆናሉ። በኃይለኛ ቅባት ሴቶቹ ይቀድማሉ፤ ወንዶቹም ይከተላሉ። ከጥንት ጀምሮ የነበሩ ዙፋኖች፤ እለክ ጎሣዎች ድረስ የሚወርድ ሥር የሰደደ የዘረኛነት መንፈስም ሲገረሰሱ፤ ጥቁሮች እና ነጮች ሲተራረቁ እያለሁ። ዚምባብዌን እንደ ዕንቁ እጠቀምባታለሁ፤ በመልካም ምርቶቿ ዓለምን ለመመገብ የበኩሏን አስተዋጽዖ ታደርጋለች። በእርስ በርስ ጦርነት አማካይነት የመጣባትን እርግማን አግዚአብሔር ይሰብራል ... እርግማኑ ይሰበራል። (ስለ ዚምባብዌ ምንም አላውቅም) መልካም የሥጋ ከብቶች ይደልቡባታል። አዳዲስ ፋብሪካዎች ይቋቋማሉ። ዚምባብዌ አፍሪቃውያንን እንደ ገና እንደ የሚያደርግ የዕርቅ አገልግሎት አላት። የዕርቅ ቅባት በመላዋ ዚምባብዌ ላይ ይሆናል። ወደኋላ እንደምትሄዱ ዐይነት ቢመስልም እንኳን፤ ለውጡን አትፍሩት። እኔ ለእናንተ ዓላማ አለኝ። ሰይጣን እየተሳካለት እንዳለ ይመስለዋል፤ እኔ ግን በከፍተኛ ስፍራዎች ላይ ያለውን ከፋት አገልግለሁ። አትፍሩ። ሰይጣን ጦርነት ሊያስነሣ ይሞከራል፤ ይኸ (የጸሎቱ) ሠራዊት ግን ጦርነቱን እና ደም መፋሰሱን ለማስቆም ያገለግላል። ከሌሎች አገሮች ጋር የጋራ ስምምነት ይደረጋል። ዚምባብዌ እንደ ስዊዘርላንድ ለአገሮች ፈውስ በማምጣት፤ የቀደሙ ነገሮችንም ለመስበር ታገለግላለች። እነሆችሁ በደባ ውስጥ አልፋለች፤ አግዚአብሔር ግን ያድሳታል ...

በዚያ የጸሎት አገልጋዮች ጉባዔ ላይ ከዚምባብዌ የመጣ ሰው የነበረ አይመለሰኝም። እዎ! በአፍሪቃ መከራችን ብዙ ነው። ሆኖም ለበጎ ነው። ትን

ቢቶቹ ሁሉ እንደዚያ ነው የሚሉት። ፍጻሜአቸውንም እያየን ነው - ቢያንስ ስለ ኢትዮጵያ የተነገሩትን። የዚያውባቡቁውንም እንጠብቃለን።

እየተነሡ ያሉ ጥያቄዎች

“ስደት አርግማን አይደለም ወይ?” ብለው የሚጠይቁ ኢትዮጵያውያን አሉ - የሚያምኑም የማያምኑም፤ በአገር ውስጥም ከአገር ውጭም። ለምንድነው እንደ በረከት ተደርጎ የሚታየው? ይላሉ። አንድ ሰው ወደ ሆነ የውጭ አገር ለመሄድ ሺዛ ሲመታለት “አንኳን ደስ አለህ/አለሽ” የሚባለው፤ የምስጋና ፕሮግራም የሚዘጋጀው፤ ለምንድነው? ይላሉ። እንደዚህ እንዲጠይቁ የሚያስገድዷቸው ሜዳዊም፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊም ምክንያቶች አሉ። አንደኛው ኢትዮጵያውያኑ በተሰደዱባቸው አገሮች (በተሰይም በአንዳንድ የዓረብ አገሮች) ውስጥ እየደረሰባቸው ያለው ከፍተኛ እንግልት ነው። ሁለተኛው በአሪት ዘዳግም 28፣15-68 ውስጥ ከተዘረዘሩት አርግማኖች መካከል በተለይ በቁጥር 36-37 ላይ አንዳሉት ያሉቱ ናቸው። አንዳንዶች እንዲያውም እንደዚህ ዐይነቱን ስደት መንግሥት በሐግ ማስቆም አለበት እስከ ማለት ይደርሳሉ።

እንደዚህ ባለፈው ዓለም አቀፋዊ ግንኙነቶችን በሚመለከት ጉዳይ ላይ፤ አስተያየት ለመስጠት እኔ ዕውቀቱ የለኝም። ሆኖም መንግሥት ዜጎቹ በብዛት በሚሄዱበት አገር ያለው ነባራዊ ሁኔታ ምን እንደሚመስል - በተለይም አሳሳቢ ሁኔታዎች ያሉ ከሆነ - ዜጎቹ ከአገር ከመውጣታቸው በፊት ሊያውቁ የሚችሉበት መንገድ እንዲፈጠር ቢያደርግ ጥሩ ይመስለኛል። ሌላ ችግር ከሌለበት በስተቀር፤ አስፈላጊ በሚሆንበትም ጊዜ ቶሎ ይደርስላቸው ዘንድ፤ ዜጎቹ በብዛት ከሚሄዱባቸው አገሮች መንግሥታት ጋር ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት ቢመሠርትም ጥሩ ነው። ከዚህ ባለፈ ግን፤ የሚሄዱበት አገር መንግሥት እስከ ተቀበላቸው፤ የመግቢያ እና የሥራ ፈቃድም እስከ ሰጣቸው ድረስ፤ ዜጎቹ የት መሄድ እንዳለባቸው እና የት መሄድ እንደሌለባቸው መንግሥት ሊወስንላቸው የሚገባ አይመስለኝም።

ለመሆኑ ስደታችን እግዚአብሔር ያቀደው ነው ወይስ የፈቀደው? አቅዶት ከሆነ ለምን አቀደው? ፈቅዶትም ከሆነ ለምን ፈቀደው? ይኸ ከኹነቶች በስተ ጀርባ ያለውን ምክንያት ለመረዳት የሚሞከር ጥያቄ ነው። መልሱ ግን እንደ ጥያቄው ቀላል አይሆንልንም። ምክንያቱም ጉዳዩ ከእግዚአብሔር ሉዓላዊነት

እና ከሰው ነጻነት ጋር የተያያዘ ነው። ከኤኮኖሚያዊ እና ማኅበራዊ ሁኔታዎች ጋር ቁርኝት አለው። በተረፈ በዘዳግም 28 ውስጥ የተዘረዘሩት በረከቶች እና አርግማኖች በተለይ ለእስራኤል የተነገሩ ነበሩ። እነዚያን በረከቶች እና አርግማኖች ቃል ቢቃል ወስደን ለሌሎች አገሮች ልናውላቸው የምንችል አይመስለኝም። እንደ ክርስቲያን፤ ልንመራ የሚገባን በእግዚአብሔር መንፈስ ነው (ሮሜ 8፣14)። ወደ ለሜሪካ መሄድ በራሱ በረከት፤ ወደ ዓረብ አገር መሄድም በራሱ መርገም ሊሆን አይችልም።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ስደት የሚለው ነገር አለ? አዎ፤ አለ። በመጀመሪያ ግን ስደትን እና ምርኮን እንለያቸው። ለምሳሌ ይሁዳ ለሰባ ዓመታት ወደ ከሊዳውያን ምድር የሄደው ተስድዶ አይደለም፤ ተማርኮ ነው። የተማረከውም ወድዶ አይደለም፤ ተገዶ ነው። በከነዓን ምድር አረሃብ በሆነ ጊዜ አብርሃም ወደ ግብፅ ተሰድዷል (ዘፍ. 12፣10)። ያዕቆብም ስባ አራሱን ሆኖ ወደ ግብፅ ተሰድዷል። የተሰደደውም በእግዚአብሔር ፈቃድ ነበር (ዘፍ. 46፣2-4፣27)። በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ወላጆቹ ኢየሱስን ይዘው ወደ ግብፅ ተሰድደዋል (ማቴ. 2፣13-15)። ጌታ ደቀ መዛሙርቱን “በአንድ ስፍራ ሲያሳድዷችሁ ወደ ሌላ ሽሹ፤ አውነት አላችኋለሁ፤ የእስራኤልን ከተሞች ሳታዳርሱ የሰው ልጅ ይመጣል” ብሏቸዋል (ማቴ. 10፣23)። እነርሱ ግን የሄዱት “እስከ ፊንቄ፤ እስከ ቆጵሮስና እስከ እንጾኪያ ...” ድረስ ነበር (ሐዋ. 11፣9)። ከእስራኤል ውጭ ማለት ነው።

... እያንዳንዱ የራሱን ውሳኔ ልብ ብሎ ይወስን” (ሮሜ 14፣5) ... “እንግዲያስ ስለ እነዚህ ነገሮች ያለህ ለምንት በእንተና በእግዚአብሔር መካከል የተጠበቀ ይሁን፤ ትከክል ነው ብሎ በተቀበለው ነገር ራሱን የማይኮንን የተባረከ ሰው ነው (ሮሜ 14፣22)።

እነዚህ ጥቅሶች የሚናገሩት ስለ ስደት ባይሆንም፤ መርሕ ሊሆኑን የሚችሉ አሳቦችን ይዘዋል። አንደኛ፤ የእግዚአብሔር ቃል በግልጽ “ኃጢአት” በማይላቸው እና አከራካሪ በሚሆኑ ጉዳዮች ላይ፤ እያንዳንዱ ከክርስቲያን ለየራሱ ነው መወሰን ያለበት። እንደዚህ ባሉ ጉዳዮች ላይ የጅምላ ውሳኔ አይሠራም። የግል ውሳኔአችንም ቢሆን ግራ ቀኙን ያገናዘበ እና በጥንቃቄ የተደረሰበት መሆን ነው ያለበት። ሁለተኛ፤ ውሳኔአችን ሰላም የሚሰጠን መሆን አለበት። ማለትም የኅሊና ወቀሳ የሚያስከትልብን መሆን የለበትም።

በስደት ያሉትን የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት በተመለከተ፡ ተደጋግሞ ሲነሣ የምስማው ሌላው ጥያቄ በብሔር መደራጀት ለምን ያስፈልጋል? ከአገሬው ሕዝብ ጋር ተቀላቅለን፡ በየአገሩ ባሉት ነባር ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ አባላት ሆነን ለምን እናመልከም? የሚል ነው። ይኸ ጥያቄ በ1960ዎቹ መጨረሻ ላይ በናይሮቢዋ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች መካከል ተነሥቶ እንደ ነበረ እቶ ሙላቱ በላቸው አጫውቶኛል።

ቀደም ሲል በዚሁ ምዕራፍ ውስጥ ሰማቸውን የጠቀስኩት አነዚያ የበሰሉ አባቶች በጉዳዩ ላይ በጥምና ካሰቡበት እና ከተመካከሩበት በኋላ የደረሱበት ውሳኔ “ሁላችንም የአገሩ ሕዝብ በሚያመልከባቸው አብያተ ክርስቲያናት ቋሚ አባል መሆንም ሆነ በየዕሑዱ እየተገኘን አብረን ማምለክ አንችላለን። ነገር ግን የራሳችን የሆነ ኅብረት ደግሞ ሊኖረን ያስፈልጋል” የሚል ነበር። አንደዚህ አንዲወሰኑ ያሰገደባቸው ዋናው ምክንያት ቋንቋ ነው። ኬንያውያኑ የሚያመልኩት ወይ በኢንግሊዝኛ፣ አላዚያም በኪለዋሂሊ ነው። ከኢትዮጵያውያኑ ስደተኞች መካከል ደግሞ አብዛኞቹ ኢንግሊዝኛ የማይሰሙ ሲሆኑ፡ አንዳቸውም ኪለዋሂሊ አይችሉም።

ከአገሬው ሕዝብ ጋር አብረው መዘመር እንዴት ይችላሉ? የሚነገረውን ቃለ አግዚአብሔርስ እንዴት ይሰማሉ? ለሚጸለዩው ጸሎት እንዴት አሜን ይላሉ? ስደቱ ከጀመረ አሁን ሠላሳ እምስት ዓመት የሞላው ቢሆንም፡ በብሔር ለተደራጁት አብያተ ክርስቲያናት አስከ ዛሬም ድረስ እንደዚያው መቀጠል ዋነኛው ምክንያት ቋንቋ ነው። ለምን? ቢባል እንደኛ ከላይ አንዳንዳቸው፡ መበተኑ ተጠናክሮ ቀጥሏል። ሁለተኛ ዛሬም ቢሆን ወደ ውጭ አገሮች ከሚፈልሰው ኢትዮጵያዊ መካከል አብዛኛው የሚሄድበትን አገር ቋንቋ በቅጡ እያውቀውም።

ይህ እደረጃጀት ስደተኛውን ኅብረተሰብ በወንጌል ለመድረስ እጅግ ጠቅሟል የሚል ሌላ መከራከሪያ ነጥብም አለ። በብዙዎች ግምት በዳያስፖራው ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ካሉት ምዕመናን ውስጥ እስከ 90% የሚሆኑት ከአገር ከወጡ በኋላ ወደ እምነቱ የተጨመሩ ናቸው። እንደ ከዚህ ይብሰጥም ይነሰም፡ አብያተ ክርስቲያናቱ በብሔር ባይደራጁ ኖሮ የዚህን ያህል ዕድገት ማስመዝገብ ይችሉ ነበር ወይ? የሚለው ጥያቄ አብሮ መጠየቅ አለበት። አሁንም በጥናት ላይ የተመሠረተ መልስ የለም። ሆኖም የብዙዎች ግምት

ከአገር ቤት ሲወጡ አማኞች የነበሩት ኢትዮጵያውያን በየሄዱባቸው አገሮች ባሉት አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ገብተው፡ ተበታትነው እና ተውጠው ቀርተው ቢሆን ኖሮ፡ ለዚህን ያህል ሕዝብ ሊተርፉ በፍጹም አይችሉም ነበር የሚል ነው። አንዳንዶች እንዲያውም፡ እንኳን ለሌሎች ሊተርፉ አብዛኞቹ የራሳቸውንም ሕይወት ጠብቀው ለማቆየት አይችሉም ነበር ይላሉ።

ይህም ደግሞ እውነት ነው። ከአገራቸው ለመጀመሪያ ጊዜ፡ ለዚያውም በስደት፡ የወጡ ሕዝብ ናቸው። አንዳንዶቻቸው ከአገር ቤት ሲወጡ ከአንድ ሞት ያመለጡ ቢሆኑም እንኳን፡ በመንገድ ላይ ግን ሁለት እና ሦስት ሞት ያጋጠማቸው አሉባቸው። ፍርሃቱ እና ሥጋቱ፡ ድንጋጤው እና ግራ መጋባቱ ገና አልለቀቃቸውም። ያልተሟሉ እካላዊ እና ሥነ ልቦናዊ ፍላጎቶች አሏቸው። ከሁሉም ይልቅ የልባቸውን የሚነግሩት፡ የሚሰማቸው እና የሚረዳቸው ሰው የሚፈልጉ ሆደ ባሾች ናቸው። በቅጡ በማይለሙት እና በቅጡም በማይናገሩት ቋንቋ አግዚአብሔርን እያመለኩ ለምን ያህል ጊዜ በሕይወት መቆየት ይችላሉ? መንፈሳዊውን እና ሥነ ልቦናዊውን ሐሩር፡ አረሃብ እና ጥም፡ ነፍሳቸው እስከ መቼ መቋቋም ትችላላች?

በምድር ላይ እንዳለ አንድ ማንኛውም ጉዳይ፡ በብሔር የመደራጀትም ጉዳይ አዎንታዊ ብቻ ሳይሆን፡ አሉታዊ ጎኖችም አንዳሉት ብዙዎች ይሰማማሉ። መፍትሔው አሉታዊ ጎኑ ከአዎንታዊ ጎኑ ጋር እንዳይተካከል፡ ይልቁንም በተቻለ መጠን በጣም እነሱተኛ እንዲሆን፡ ማድረግ ነው ይላሉ። ከእስከ እሁኑ ተሞክሮአቸው በመነሣትም፡ የመቀላቀል ነገር በመጀመሪያው ትውልድ ስደተኛ (FIRST GENERATION DIASPORA) ዘመን የማይሞከር፤ በሁለተኛው ትውልድ ስደተኛ ዘመን ግን የማይቀር ነው ይላሉ። ከእውሮፓ እና ከእስያ ወደ አሜሪካ የፈለሰውን የመጀመሪያ ትውልድም በምሳሌነት ይጠቅሳሉ። ጀርመኖች፣ ስዊድኖች፣ እርመኖች፣ ቻይኖች፣ ወዘተርፈ፡ መጀመሪያ ላይ እንደ እኛው ነበሩ። ለብቻቸው፡ በቋንቋቸው ነበር የሚያመልኩት። ዛሬ ግን ልጆቻቸው እና የልጅ ልጆቻቸው በጥሩ ሁኔታ ተቀላቅለዋል ይላሉ።

በሥነ መለኮታም ሳይቀር

ሸግግሩ ሻዛራ የሆነው በመንፈሳዊውም ረገድ ጭምር ነው። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ካጋጠሟት ውስጣዊ ተግዳሮቶች ሁሉ እጅግ የከበዳት በዴሞክራ

ቲከ ሥርዓተ መንግሥት ውስጥ መኖር፤ ማምለክ እና ማገልገል ሳይሆን አይቀርም። ፍቅሯ፤ እንደነቲ እና ንብረቷ የተፈተነው፤ በፈተናውም አይወድቅ እወዳደቅ የወደቀችው በዘውዳዊው ወይም በንብረተሰባዊው ሥርዓተ መንግሥት ዘመን አይደለም። በዴሞክራሲያዊው ሥርዓተ መንግሥት ዘመን ነው። ይህንን የምለው ስለ ወንጌላውያኑ አብያተ ክርስቲያናት ብቻ አይደለም። ስለ “ብሔራዊ” ቤተ ክርስቲያንም ጭምር ነው። ለዚህ ነው “የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን” ያልኩት። እነዚያ ቀድሞውንም ቢሆን፤ ከሞላ ጎደል፤ በስደት ላይ ነበሩ። ይህችኛዋ ግን እስከ ዛሬ ድረስ ተዘልላ ነበር የኖረችው። እንዴት እንደ ዚህ ሊሆን ቻለ? መቼም ምክንያቶች አሉ።

እንደኛ፤ ዴሞክራሲያዊ ለኢትዮጵያዊ እንግዳ የሆነ ሥርዓት ከመሆኑ የተነሣ ይመስለኛል። ቃሉ እና ትርጓሜው በብዙዎች ዘንድ፤ በተለይም ደግሞ በተማረው ከፍል ዘንድ፤ በደንብ ይታወቃል። ይወደዳሉም። የማኅበራዊ ሊቃውንቱ ጥሩ አድርገው ሊፈትቱት እና ሊያብራሩት ይችላሉ። “ሊፈትቱት እና ሊያብራሩት ይችላሉ” ማለት ግን አነርሱ አራሳቸው ጥሩ ዴሞክራቶች ናቸው ማለት ሳይሆን ይችላል። ባይሆኑም ደግሞ ልገፈፈውባቸው አይገባም። ከየት አምጥተውት ጥሩ ዴሞክራቶች ይሆናሉ? በባህላችን ውስጥ የሌለ ነገር! ያላደግንበት፤ ያልኖርንበት፤ ያልተቃኘንበት ነገር! የአኛው ምን ተብሎ እንደሚጠራ ሞያዊ ሰያሜውን አላውቀውም፤ ይኸ “እኔ ያልኩት ካልሆነ” ብለን ድርቅ የምንሰው ነገር፤ አሳቦቼን ጥለን ባስ አሳቦቼን ጥምድ የምናደርገው ነገር፤ እና የመሳሰለው።

ሁለተኛ፤ በቀደመት ሁስት ዘመነ መንግሥቶች አማኞች የነበሩ ሰዎች፤ “ያኔ በመካከላቸው በሙላት እንደ ነበረ እና ዛሬ ግን ፈጽሞ እንደሌለ” የሚመስኩትን “ፍቅር እና እንድነት” በተመለከተ፤ መለስ ብለን እንደ ገና ልናጤነው የሚገባ ነገር ያለ ይመስለኛል። ያኔ ፍቅር እና እንድነት አልነበሩም እንልም። እንዳንዶቻችን በትንሹም ቢሆን አይተነዋል። ያላየነውም ብንሆን “የዐይን ምስክርቹን” ለማስተባበል እንሞክርም። እንድ ነገር ማለት ግን በእርግጥ እንችላለን - ያ ፍቅር እና እንድነት የተፈተነ አልነበረም። ከእግዚአብሔር ነበረ? አዎ! ንጹሕ ነበረ? ምን ጥያቄ አለው! ውብ ነበረ? ያለ ጥርጥር! ሆኖም ግን፤ ገና ያልተፈተነ እና ስለዚህም ያልበሰለ ነበረ። በዕውቀት ላይ የተመሠረተ አልነበረም ማለቱ ነው። ሰዎቹ እኮ አሁንም አለን። ያኔ የነበረው

ሁኔታ ነው አሁን የሌለው። ፍቅራችን እና እንድነታችን ነው ከሁኔታው በላይ መሆን ያቃተው። ለምን እቃተው? ቀድሞውኑ በዕውቀት ላይ የተመሠረተ ስላልነበረ ይመስለኛል።

ለዚያ ፍቅር እና እንድነት አስተዋጽዖ ያደረጉ ምክንያቶችም ነበሩ። እንዲያምሳሌ ዕድሜ ነው። ምዕመናኑ ወጣቶች ነበሩ። በመንጋ አብሮ መንጎድ ከጎልማሶች ይልቅ ወጣቶች እንደሚቀልላቸው ለማወቅ የሥነ ልቦና ባለ ሞያ መሆን የሚያስፈልግ አይመስለኝም። ሌላው የምዕመናኑ ቁጥር ነው። ምእመናኑ ጥቂቶች፤ እንዴ በጣም ጥቂቶች፤ ነበሩ። በስም፤ በአድራሻ ይተዋወቃሉ። ይገናኛሉ፤ ይጠያየቃሉ። የሆነውን እና እየሆነ ያለውን ነገር ሁሉም ያውቃሉ ማለት ይቻላል። በሚሆነውም ነገር ሁሉ ውስጥ፤ ከሞላ ጎደልም እንኳን ቢሆን፤ ሁሉም ይሳተፋሉ።

አሁንም ሌላው የጊዜው ሁኔታ ነው። ጊዜው የነጻነት - እንድ ሰው ከመንጋው ተለይቶ በግሉ ብዙ ማድረግ የሚችልበት - አልነበረም። ጊዜው የስደት እና የመከራ ነበረ። መከራ ደግሞ - በተለይም የጋራ የሆነ መከራ - መከረኞቹን ያስተሳስራል። አሁንም ሌላው የወቅቱ “መንፈሳዊ ከባቢ እየር” (SPIRITUAL ATMOSPHERE) ሁኔታ ነው። በወቅቱ የነበረው መንፈሳዊ ሁኔታ “የሁል ጊዜው” (NORMAL) አልነበረም። ወቅቱ የ“መንፈሳዊ መነቃቃት” (REVIVAL) ነበረ። በሪቫይቫል ወቅት በሰው ሕይወት የሚሆነው አብዛኛው ነገር “ልዕለ ተፈጥሯዊ” (SUPERNATURAL) ነው - ጸሎቱ ቢባል፤ መዝሙሩ ቢባል፤ ምስክርነቱ ቢባል። የሪቫይቫል ጊዜ፤ ከሌላው ጊዜ ይልቅ፤ እግዚአብሔር ለሰዎች የሚገኝበት ጊዜ ነው፤ እግዚአብሔር ወደ ሰዎች የሚቀርብበት ጊዜ ነው (ኢሳ. 55:6)። ከላይ የጠቀስኳቸው እነዚህ አራቱም ሁኔታዎች ዛሬ የሉም።

ሦስተኛ፤ ግሎባሊዝ። ዓለሟ መንደር መሆኗ። ከአኛ ወደ ሌሎች የሚሄዱት እና የሚመጡት፤ ከሌሎችም ወደ አኛ የሚመጡት እና የሚሄዱት ቁጥር እጅግ መጨመሩ። የትም ሳንሄድ፤ እዚሁ ሆነን፤ የትም የሚሆነውን መስማት እና ማየት መቻላችን። የሳተላይት ቴሌቪዥን እና የኢንተርኔት አገልግሎት ተጠቃሚዎች መሆናችን። ለብዙ አዳዲስ አስተሳሰቦች እና አደራረጎች መጋለጣችን። ይህንን እና ይህንን የመሳሰለውን ነገር ነው ግሎባሊዝ ያልኩት።

ይህ ታዲያ አዲስ ነገር ነው። አንዴ? አንደዚህ ያለ ነገር ቀድሞለ አልነበረም አንዴ? ከቶውንስ አንደዚህ ያለ ነገር ያልነበረበት ዘመን ነበረ አንዴ? ሊባል ይችላል። መልሱ ባጭሩ "አንደዚህ ያለ ዘመን አልነበረም" ነው። ይህ ዘመን፤ ከነሰሙ፤ "ዘመነ መረጃ" ነው የሚባለው - በዓለሙ ሁሉ። "ኢንፎርሜሽን" ለምን ቀድሞም ነበረ፤ "ዘመነ ኢንፎርሜሽን" ግን አልነበረም።

አኛ ኢትዮጵያውያን ስለ አንድ ነገር የምንሰማው እና የምናውቀው ነገሩ ከሆነ ከረዥም ጊዜ በኋላ ነበር። ተማሪ ቤት ገብተን እና ተምረንው ወይም በመጻሕፍት ተጽፎ አንብበነው ነበር። አሁን ግን በአንዚህ ሂደቶች ውስጥ ሳናልፍ፤ ነገሩ ሲሆን ወዲያው እንሰማለን። ነገሩ ሲታወቅ አኛም ወዲያው እናውቀለን። ተማሪ ቤት መግባት፤ የመጻሕፍትን ገጾች ማገለበጥ ሳይኖርብን፤ አንማረቀለን።

የሁሉም ኢትዮጵያዊ መረጃ የማግኘት ዐቅም እዚህ ደረጃ ላይ አለመድረሱን አላጣሁትም። ሆኖም አሁን አየተንደረደርንበት ባለው ፍጥነት ከቀጠልን (አለመቀጠልም የምንችል አይመለስንም)፤ የጥቂት ዓመታት ጉዳይ ነው የሚሆነው። መሠረታዊ የክርስትና ትምህርት ቢሆን፤ የደቀ መዝሙርነት ትምህርት ቢሆን፤ የአገልግሎት ትምህርት ቢሆን፤ ሌላ ሌላውንም ቢሆን፤ ምዕመናኑ ሁሉንም ከዚያው ያገኙታል - ከሳቴላይት ቲቪው እና ከመረጃ መረብ።

ለምሳሌ ስለ "ለቀቅተኛ" (LIBERAL) ሥነ መለኮት ለመለማት ብዙ ዓመታት ወስዶብን ነበር። ስለ "ነጻነት" (LIBERATION) ሥነ መለኮት ለመለማት እና ለመተግበር ግን የዚያን ያህል ብዙ ዓመታት አልወሰደብንም። በቋንቋ ዙሪያ በመካከለኛን ዐልፎ ዐልፎ የተከሠቱት አለመግባባቶች የዚያ ውጤቶች ናቸው። ስለ "ዐውዳዊ" (CONTEXTUAL) ሥነ መለኮት ለመለማት እና ለመለበክ ምንም ያህል ጊዜ አልወሰደብንም። ደሆንን የአፍሪቃ ምዕመናን በተመለከተ፤ "የብልጽግና ወንጌል" የሚባለው ከዚህ ጎራ ሊፈረጅ ይችላል። "ትንቢታዊ" (PROPHETIC) ሥነ መለኮት የሚባለውንም ለመለበክ ጊዜ አልወሰደብንም። ቤተ ክርስቲያን፤ አንድ ብሉይ ኪዳን ነቢያት፤ ለሕዝብ እና ለመንግሥታት ሁሉ "ትንቢታዊ ድምፅ" (PROPHETIC VOICE) መሆን አለበት ሲባል ብዙ ጊዜ የምንሰማው በዚህ ምክንያት ነው። ስለ "ሴቴላዊ" (FEMINIST) እና ስለ "መግዛት" (DOMINANCE) ሥነ መለኮትም፤ ልንስማጅም ጀምረናል።

የሚዛናዊነት ያለህ!

የምንለማው እና የምናየው ሲበዛ፤ ሽግግሩም አብሮ ይበዛል። ሽግግሩ ሲበዛ፤ ሻካራውም አብሮ ይበዛል። ሽግግሩን ማለቁም አንደማንችል ሁሉ፤ ሻካራነቱ ነም ቢሆን ማለቀረት አንችልም። ሻካራነቱ ጨርሶ የማይሰማቸው ቢኖሩ፤ እነርሱ ምናልባት የወቅቱ ትውልድ አባላት ብቻ ይሆናሉ። ሻካራነቱ ለእነርሱ የማይሰማቸው ማንጸጸሪያ ስለ ሌላቸው ነው። የሚያውቁት ይህንኑ ያሉበትን ወቅት ብቻ ስለ ሆነ ነው። አባቶች እና እያቶች የሆኑት ግን፤ "እዬ ዱሮ!"፤ "እዬ በእኛ ዘመን!" ማለታቸው አይቀርም። ነጮቹም እኮ "THE GOOD OLD DAYS" ይላሉ። አንደዚያ ሲሉ ግን OLD DAYS ሁሉ፤ GOOD DAYS ነበሩ ማለታቸው አይደለም። በአገራችን "ሆድ ሲያውቅ ዶሮ ማታ" እንደሚባለው ነው። ማታው "አንኳን ዶሮ፤ የለም ሽሮ" የሚባልበት አንደሚሆን በቅድሚያ አየታወቀም። ይኸ አንዲያው የአነጋገር ፈሊጥ ነው - ሚዛናዊነት የጎደለው ፈሊጥ።

አንደዚህ ማለት ግን ሻካራውን ያነሰ ሻካራ ማድረግ አንችልም ማለት አይደለም። ሻካራውን ያነሰ ስለ ማሻከር እንጂ ስለ ማለለለስ የማልጽፈው ሆነ ብዬ ነው። ሻካራውን "ለሰላሳ" ማድረግ የሚደረሰበት ግብ አልመስልህ ስለሚለኝ ነው። በመሠረቱ ለፍጹምነት መሥራት እና ከራስም ሆነ ከሌሎች ፍጹምነትን መጠበቅ ጥቅም አንዳለው ይገባኛል - በደረሰንበት አረከተን እና እጆቻችንን አጣጥፈን አንዳንቀመጥ ያነሳዋል። ሆኖም አውነታው እሱ ብቻ አንዳይደለ አለመዘንጋትም ደግሞ ያስፈልገናል - በራሳችንም ሆነ በሌሎች ተስፋ አንዳንቆ ርጥ ይረዳናል። "... ከፊቴ ወዳለው እዘረጋለሁ" ያለው ሐዋርያ ነው፤ አንደዚያ ያለበት ቀለም ሳይጠፍፍ። "... ሆኖም በደረሰንበት በዚያ አንመለሰስ" ደግሞ ያለው (ፊል. 3፡13፤16)። እና ወደ ፊት በመዘርጋት እና በደረሰንበት በመመላለስ መካከል ሚዛናዊነት ያስፈልገናል።

ሁለተኛ፤ ሚዛናዊነትን መጠበቅ ያለብን በሁለት አገሮች ዜግነታችንም መካከል ነው። በምድር ላይ መኖራችን እና የአንዲት ምድራዊት አገር ዜጎች መሆናችን ምንም ጥያቄ የሌለበት ነገር ነው። ከክርስትና ጋር አብሮ ሩጫ ጀምሮ የነበረው "ኖስቲሲዝም" የተባለ የግሪክ ፍልሰፍና መንፈሰን ከሥጋ ለመለየት በኃይል ነበር የሮጠው። ምንም እንኳን "መንፈስ ነን" የሚሉ "አልስሜ" ክርስቲያኖች ዛሬም ያሉ ቢሆንም፤ ፍልሰፍናው ግን ሩጫውን ጨርሶ ሜዳውን ከለቀቀ

ቆይቷል። አሁን አሁን ደግሞ “ሥጋዊ” እና “ምድራዊ” ብቻ ሊያደርጉን ከመሸ ወዲያ ሩጫ የጀመሩ ትምህርቶች ያንዣብቡናል። የእነዚህኞቹን ትምህርት እንዳንድ ጸሐፍት “ምድር ተኮር” ይሉታል። ሆኖም እኛ የምድራዊት አገር ዜጎች ብቻ አይደለንም። “... እንራችን በስማይ ነው፤ ከዚያ የሚመጣውንም እዳኝ፤ ጌታ ኢየሱስ ከርስቶስን በናፍቆት እንጠባበቃለን” (ፊል 3፥20)።

ከየመድረኩ ከምንሰማቸው አንዳንድ ትምህርቶች፤ በገባያ ላይ እየዋሉ ካሉትም አንዳንድ መጻሕፍት የምንረዳው፤ በምድራዊው ዜግነታችን እና በስማያዊው ዜግነታችን መካከል ያለውን ሚዛን መጠበቅ ለብዙዎቻችን ቀላል አለመሆኑን ነው። አሁን ደግሞ ምድርን “የመግዛት ሥነ መለኮት” የሚያቀነቅኑ መምህራን ብቅ ብቅ እያሉ ናቸው። “ወንድሞች ሆይ፤ ሐላቤ እንዲህ ነው፤ ዘመኑ እጭር ነው፤ ከእንግዲህ ሚስት ያላቸው እንደሴላቸው ሆነው ይኑሩ። የሚያለቅሱ እንደማያለቅሱ፤ ደስተኞች ደስ እንደማይላቸው ይሁኑ፤ ዕቃ የሚገዙም የገዙት ነገር የእነርሱ እንዳልሆነ ይቀጠሩ፤ በዚህ ዓለም ነገር የሚጠቀሙም እንደ ማይጠቀሙበት ይሁኑ፤ የዚህ ዓለም መልክ ዐላፊ ነውና” (1ቆሮ. 7፥2-31)። ይህ ለማንኛችንም ቢሆን ቀላል “እያዎ” (PARADOX) አይደለም።

“እያዎ” - እንደ “መቼት” - በቅርብ ጊዜ የተፈጠረ የእማርኛ ቃል ነው። ሁለቱም የሁለት ሁለት ቃላት ጥምሮች ናቸው። እያዎ የ“አይ” እና የ“እዎ” መቼት ደግሞ የ“መቼ?” እና የ“የት?”። በዚህ ጥቅስ ውስጥ ያለው እያዎ ምንድን ነው የሚለን? አናግባ? አዎ! ሙሉ ልባችንንስ ትዳራችን ላይ እንጣለው? አይ! አናልቅስ? ማልቀስ ካለባችሁ፤ አዎ! በጎዘንስ አንቆራመድ? አይ! ደስ ይበለን? አዎ! በደስታስ እንፍነክነክ? አይ! ለኑሮ የሚያስፈልጉንን ነገሮች አንግዛ? አዎ! ነፍሳችንስ ከንብረታችን ጋር ትጣበቅ? አይ! በዚህ ዓለም ውስጥ በሚገኙ ለሰው ጠቃሚ በሆኑ ነገሮች ሁሉ እንጠቀም? አዎ! ሆኖም ግን ...

ይህ እያዎ ለምን እስፈለገን? እነዚህ ሁሉ የምድር፤ የዚህች ዓለም መልክ፤ ስለ ሆኑ ነው። የዚህች ዓለም መልክ ደግሞ ዐላፊ ስለ ሆነ ነው። “ከርስቶስን ተስፋ ያደረግነው ለዚህች ሕይወት ብቻ ከሆነ፤ ከሰው ሁሉ ይልቅ የምናሳዝን (በቀ.ኃ.ሥ. ትርጉም “ምስኪኖች”) ነን” (1ቆሮ. 15፥19)።

ሦስተኛ። በአስተምህሮ እና በኑሮ መካከል ሚዛናዊነት ያስፈልገናል። “ራሴላስ የአበሻ መስፍን”። በተባለው መጽሐፍ ውስጥ ራሴላስ እና ኢምላክ የተባሉ ሁለት ምናባዊ ገጸ ባሕርያት አሉ። ራሴላስ ካለባት ከልል በስተቀር ስለ

ውጭው ዓለም እንዳች የማያውቅ መስፍን ነው። ሆኖም በውጭ ስላለው በጎ እና ከፉ ብዙ የሕይወት ተሞክሮ ካለው ከኢምላክ የለማው ነገር፤ የውጭውን “ዓለም ለማወቅ ብርቱ ፍላጎት አላደረበት። በኢምላክ መሪነት፤ ራሴላስ በተድላ እና በደለታ ከሚኖርባት ጠባብ ዓለሙ፤ ብዙ ወርቅ ይዞ፤ ከአጎቱ ከኒቅያ ጋር ይጠፋል። አሁን በግብፅ ይገኛሉ። ከዕለታት እንድ ቀን ራሴላስ በመንገድ ላይ ሲሄድ፤ በተከፈተው ደጅ እንዲገቡ ሰውን ሁሉ የሚጋብዝ ማስታወቂያ ያለበት ሰፊ እዳራሽ ያይ እና ዘው ይላል። አንድ ሰው በተለያዩ የሕይወት ተሞክሮዎች ላይ ትምህርት እየሰጠ ነበር።

ራሴላስ በትምህርቱ እጅግ ይመስጣል። በር ላይ ይጠብቀው እና መምህሩ ሲወጣ፤ አንደ እርሱ ያለውን “የእውነተኛ ጥበብ ባለቤት” የሆነ ሰው ለመጎብኘት እንዲፈቀድለት በትህትና ይጠይቃል። መምህሩ ጥያቄውን ላለመቀበል ባንገራገረ ጊዜ፤ ራሴላስ እንድ ከረጢት ወርቅ እጁ ላይ ያስቀምጥላታል። መምህሩ የራሴላስን ስጦታ ደስታ እና መገረም በተቀላቀሉት ስሜት ይቀበላል። ከኢምላክ ጋር ሲገናኙ፤ ራሴላስ ለማወቅ የሚያስፈልገውን ሁሉ ሊያስተምረው የሚችል መምህር ማግኘቱን፤ ይህንን ሰው መሪው ሊያደርገው እና እርሱም ደቀ መዝሙሩ ሊሆን መወሰኑን ይነግረዋል። ኢምላክም “የሞራል መምህራንን ለማመንም ሆነ ለማድነቅ አስቲ አትቸኩል፤ እነርሱ ሲናገሩ አንደ መላእክት፤ ሲኖሩ ግን አንደ ሰው ነው” ይለዋል። ይህችን አባባል ፍለጋ ነው ይህንን ሁሉ መንገድ የዘርኩት።

በመንፈሳዊው መስክ፤ እንደ ራሴላስ እና እንደዚያ መምህር የመሳሰሉ ብዙ ሰዎች አሉ - ቁሎች እና የሚያቋቋቸው ሰዎች ማለቱ ነው። በእንራችን “ከመጠ ምጠም መማር ይቅደም” ይባላል። ምን ማለት ነው? ላትማሩ አትጠምጥሙ፤ “መምሩ” (መምህሩ) አትባሉ ማለት ነው። ጥሪው እንኳን ቢኖራችሁ፤ ላት ማሩ እና በቂ ሊባል የሚችል ያህል የውስጥ እና የውጭ ዝግጅት ሳይኖራችሁ፤ በሆነ ለም - ወንጌላዊ፤ መጋቢ፤ ነቢይ፤ ሐዋርያ፤ ቢሾጥ፤ ወዘተ፤ - ለመጠ ራት አትቸኩሉ ማለት ነው። የጠመጠመ ሁሉ የተማረ አይምስላችሁ ማለትም ነው። ምክሩ ለሚያቁሉት ብቻ ሳይሆን፤ ለቁሎቹም ጭምር ነው። እንደ ኢምላክ ያሉ መከራዎችን እያሳጣን፤ ከፍተኛው ኃላፊነት ያለው ግን በመምህራኑ ላይ ነው - የሚያስተምሩትን ይኑሩ። ባሕርያቸው ማዕረጋቸውን ይመጥን።

ሚዛናዊነትን በተመለከተ ላነሳው የምፈልገውን የመጨረሻ ነጥብ፡ "የረጋ ወተት ቅቤ ይወጣዋል" የሚለው የእገራችን ተረት ጥሩ አድርጎ ይገልጻል፡፡ የረጋ ወተት ቅቤ እይወጣውም፡፡ ይህ ተረት አውነት እይደለም፡፡ ይህንን ተረት አውነት ነው ብዬ፤ እንዴት ተቀብዬው እንደ ኖርኩ እገረማለሁ፡፡ የተናጠ ወተት ነው ቅቤ የሚወጣው፡፡ አይ፤ የተናጠ ወተትም ቅቤ እይወጣውም፡፡ እና? እናማ ቅቤ የሚወጣው የረጋ እና የተናጠ ወተት ነው፡፡ "የረጋ ወተት ቅቤ ይወጣዋል" ለንል፤ ግማሽ እውነት ነው የተናገርነው፡፡ "የተናጠ ወተት ቅቤ ይወጣዋል" ብንልም፤ ግማሽ እውነት ነው የተናገርነው፡፡ ሙሉው እውነት "የረጋ እና የተናጠ ወተት ቅቤ ይወጣዋል" የሚለው ነው፡፡ በብዙ ረገድ፤ ግማሽ እውነቶች በየግላችን እና በየቤተ ክርስቲያናችን ሞልተዋል፡፡

አብያተ ክርስቲያናት የቆየው፤ የደለበው፤ ባህላቸው እና ወጋቸው (TRADITION) የሚያስፈልጋቸው ቦታ እና ሁኔታ ሊኖር ይችላል፡፡ የማንነታቸው መግለጫ ነውና፡፡ ከዚያ የበለጠ ግን፤ አብያተ ክርስቲያናት ተሐድሶ ያለፈ ልጋቸዋል፡፡ ምክንያቱም እግዚአብሔር የእንደ ትውልድ ብቻ ሳይሆን፤ የትውልዶች ሁሉ አምላክ ነውና፡፡ ጌታ ኢየሱስ ያስተማረበት ቋንቋ አስራኤላውያን በጊዜው ይናገሩበት የነበረው አራማይስጥ ነበር፡፡ "እባቶቹ" የተናገሩበት እና የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የተጻፉበት የዕብራይስጥ ቋንቋ አልነበረም፡፡ አዲስ ኪዳንም የተጻፈው ጌታ ባለተማረበት በአራማይስጥ ቋንቋ ሳይሆን፤ በጊዜው በስፋት ይነገር በነበረው በጽርዕ (ግሪክ) ቋንቋ ነው፡፡ የእማርኛው መጽሐፍ ቅዱሳችንም አራት ጊዜ ተተርጉሟል፡፡ እንደዚህ የሚደረገው "ቃሉ" በየጊዜው ላለው ትውልድ መናገር እንዲችል (RELEVANT እንዲሆን) ለማድረግ ነው፡፡ በመዝሙሩ እና በእምልኮ ዘይቤውም እንደዚያው ነው፡፡

በመሠረታዊው የመጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ላይ ካልሆነ በስተቀር፤ በሌሎች ጉዳዮች ላይ "አለመቸከል" (STUCK እለመሆን) መልካም ነው፡፡ ግሎባሊዝን በሁለት ሊጀቻችን አናቅፈውም፤ ፈጽመንም ደግሞ አንገፋውም፡፡ የነጻነት ሥነ መለኮት ወይም ዐውዳዊ ሥነ መለኮት ልንሰብክ የሚያስፈልግበት ጊዜ እና ቦታ ሊኖር የችላል፡፡ "የብልጽግና ወንጌልም" ሙሉ በሙሉ አመጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው አላልንም - የምንሰብከው የ"ድነት" እንጂ፤ የ"ድህነት" ወንጌል እይደለምና፡፡ ትንቢታዊ ሥነ መለኮትም በእርግጥ ያስፈልገናል፡፡ እግዚአብሔር ለሰላም ብቻ ሳይሆን፤ ስለ ነገም የሚገደው እና የሚናገር አምላክ ነውና፡፡ የሁል

ጊዜ እና የሁሉ ቦታ (UNIVERSAL) የሆኑ እውነቶች አሉ፤ ዐውዳዊ (CONTEXTUAL) የሆኑ እውነቶችም ደግሞ አሉ፡፡ አንዱን ለማንሳት፤ ሌላውን መጣል እያለፈልገንም፡፡ የሚዛናዊነት ያለህ!!

ማስታወሻ

1. ባሕሩ ዘውዴ፡ "የኢትዮጵያ ታሪክ፤ ከ1848 እስከ 1966"፤ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 1989 ገጽ 239-240፡፡
2. እንዳርጋቸው አሰግድ፡ "በእጭር የተቀጨ ረሽም ጉዞ፤ መኢሶን በኢትዮጵያ ሕዝቦች ትግል ውስጥ"፤ ሴንትራል ማተሚያ ቤት፤ 1992 ገጽ 124፡፡
3. ከፍሉ ታደስ፡ "ያ ትውልድ፤ የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ ታሪክ፤ ከፍል አንድ"፤ ኢንዲፔንደንት አሳታሚዎች፤ ዘመን አልተጠቀሰም፤ ገጽ 162፡፡
4. በጊዜው በሶቭየት ኅብረት እስከ 20 ሚልዮን በቻይና ደግሞ እስከ 35 ሚልዮን ሕዝብ እንደ አለቀ የሚናገሩ ጽሑፎችን አንብቤ ነበር፡፡ አሁን ከዚያን ጊዜው ይልቅ የተሻሉ ጥናቶችን ለማድረግ ሁኔታው እመችቷል፡፡ በእነዚህ የተሻሉ ጥናቶች መሠረት፤ እገዙ ወደ 60 እና ወደ 77 ሚልዮን አድጓል፡፡
5. ዴሞክራሲያ "የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ" (ኢሕአፓ) ልማን የነበረች መጽሔት/ጋዜጣ ናት፡፡
6. ሐርቃ ሐሮዬ አዳ፤ "ከኖርሲ እስከ ኢዮቤልዩ ቤተ መንግሥት"፤ መስከረም 1997 ዓ.ም.
7. "የምሥራች"፤ በብሪታንያ የኢትዮጵያ ወንጌላዊ ክርስቲያኖች ኅብረት ቤተ ክርስቲያን፤ ለ27ኛው ዓመት ከብረ በዓል የተዘጋጀች መጽሔት JULY 2007 VOL 3፡፡
8. GEORGE BIRKBECK HILL, "Johnson History of Rasselas Prince of Abyssinia" Oxford at the Clarendon Press, First edition 1887, Impression of 1960. ይህ መጽሐፍ በሲራክ ወልደሥላሴ ጎሩይ ወደ እማርኛ ከተመለሰ ቆይቷል፡፡ በልጅነቱ ያነበብኩት ቢሆንም አሁን ግን ላገኘው ሰላልቻልኩ የኢንግሊዝኛውን ማመሳከሪያ ሰጥቻለሁ፡፡